

manuscript

E S

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

Sala S.P.
Gab. —
Est. F
Tab. 5
N.º 8

S. Pedro

Esta obra é
raríssima

M. de filio mentozino NO

AD CONSTITVTIONES

C. DE BONIS MATER. AMPLISSIMI
COMMENTARII,

Authore Ario Pinelo Lusitano.

CONIMBRICAE,

Anno salutis. M. D. LVII. mense Augusto.

Handwritten initials: F. J.

Nec silentium à calumnia tutum.

Veritas filia temporis.

D. SEBASTIANO

huius nominis primo

Lusitanorum Regi potentissimo,

Afric. Æthiop.

Indico:

Arius Pinelus perpetuam fœlicitatem.

STSI VETVSTISSIMA CON-
suetudine, multis seculis obseruata, omniumq; ferè gentium mo-
ribus recepta, Augustiss. Princeps, licuerit semper rei literariae
professoribus lucubrationes suas, etiam de humilioribus argu-
mentis, magnis Regibus & Monarchis consecrare: non potui ta-
men non valde timere, quum presentem iurisprudentialibrum
Celsitudini tuae ratio ipsa nūcupandū cogere videretur: occur-
rebat enim quāta Regij nominis sit maiestas, quātus splendor, cui rectè nihil offerri dica-
rue possit, nisi vndiq; expolitū ac oibus numeris absolutū. Nec ignorabā qui sit multorū
liuor, quām rarus cādor, vt etiā prima sentētiae viri, calumniantiū morsus euadere ne-
queāt. Agnoscebā quām egregia in scribente requiratur eruditio, quān nō vulgaris au-
thoritas: eruditiois autē licet ex longo tēpore, assiduo studio, aliquali ingenio, non nihil mi-
hi vēdicare possem, auctoritatem verò (in id fortasse magis necessariam) sciebam non
semper meritis parari, sed ab indulgētia fortune, Principum fauore, alijsq; externis sepius
pendere. Nec timorem pellebat vbiq; scripturientium audacia: cogitabam enim plu-
res eam aleam magno suo dispendio expertos, quicum docti haberi, alijsq; excellere moli-
rentur, vix profanis habiti sunt. Nec animum satis erigebat amicorum hortatus &
efflagitatio: qui scirem, eos abdicatis iuris solēmbus sepius iudicare, nec satis integros cen-
sores esse: videbamq; tutius fore cum Catone culpa carere, quān cum Albino culpam de-
precari. Poteram tamen bona fide asserere, traxisse me ad scribendum, atq; ex nonnullis
quae domi habeo, vulgandum praesens opus, honestum quoddam votum communicandi
iuris studiosis aliqua, quae non omnibus nota existimauerim. Illud dixisse liceat, si ad-
huc in iure scribendi facultas datur, negandam non videri ei qui maturiori etate, post
longam legendi functionem, frequentissimo semper auditorio ornatam, post causarum
experientiam & fori digestionem, sufficienti librorum copia, iudicio non illaudato, in
eam prouinciam animum intendit. Periculo autem non declinato, videbatur praesens
opus non nisi sub Regiae maiestatis praesidio in publicum mitti posse. Catholici enim Re-
gis, patriaeq; patris Ioannis tertij, Celsitudinis tuae aui, ac domini nostri clementissimi ius-
su, stipendijs, beneficijs, in hac insigni Academia Conimbricen. publico legendi munere,
vltra continuum decennium functus fueram: qua functione demissa, aliaq; vitæ ratio-

ne non infeliciter suscepta, idem magnanimus ac praestantiss. Rex, me honorificis codi-
cillis insignitum, ad ius civile interpretandum remisit. Iure igitur sub eius Principis no-
mine (si superstes fuisset) prima lucubrationes nostrae vulganda erant: eo autem ad cae-
lestem gloriam euecto, eodem iure sub tuis auspicijs in lucem prodeunt, cum Celsitudo tua
eidem in Regium nomen, amplissimumq; imperium, solus legitimusq; successor extite-
rit. Lusitanis autem in tanti Regis obitu, communi luctu ac marore obrutus, magnum
praestat solacium excellentissima Regina D. Catharina auia tua, domina nostra, nun-
quam satis laudata, tibi iure ipso legitima tutrix, in idq; munus ab auo tuo praudentissime
destinata, cuius virile pectus, in Deum pietas singularis, in communem utilitatem vi-
gilantia, omni eam imperio dignam faciunt. Nec minus subditos tuos recreat fouetq;
rarissima virtus, eximia prudentia, D. Henrici magni patris tui, in quo inuictissimi
Regis patris, at auorumq; regia stemmata, amplissimam Cardinalatus dignitatem,
aliaq; mortalium iudicio maxima, eius internis bonis atq; animi dotibus longe
inferiora semper censebunt recte sentientes. Quid enim non plebeium atq; in-
ferum manebit, si eius Principis saluberrimo iudicio, fidei zelo, moru
q; sinceritati conferatur? Inclytam Celsitudinem tuam, auia
q; augustae, ac serenissimi patris (quorum consilio imbe-
cillam aetatem tuam supplente, regnum faelici-
ter gubernaturum iri speramus) diu in-
columes reddat, atq; in longos an-
nos sospitet Deus
opt. max.

*

INDEX LOCORVM VIRIS COMMVNIS B

Regij, quæ in hoc libro explicantur, in quibus peritus & candidus lector semper aliquid nouum, vel non negligendum reperiet.

Ex ff. veteri: seu primo volumine Pandectarum.

.3. & .4. ff. de his, qui sunt sui. fo. 16. col. 1. n. 9. & sequen.
 L. in orbe. ff. de statu homi. fo. 16. col. 3. n. 11. & sequen.
 L. ingenuum. ff. de statu homi. fo. 105. col. 3. & fo. 106. col. 1.
 L. qui in vtero. ff. de statu homi. fo. 23. col. 2.
 L. cum ij §. eam, cum glo. ff. de transact. fo. 90. col. 4. nu. 31.
 L. filius fa. ff. qui satisd. cog. fo. 67. col. 1.
 L. non quemadmodū. ff. de iudic. fo. 139. col. 1.
 L. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petit. hered. fo. 119. col. 2. & sequen.
 L. Iulianus. ff. de petit. hered. fo. 56. col. 4. ante nu. 43.
 L. filius non impeditur. ff. de inoff. testa. fo. 33. latissimè & bellissimè.
 L. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoff. testam. fo. 36. col. 3.
 L. 1. §. per hanc. ff. de rei uend. fo. 15. col. 2. n. 5. & fo. 23. col. 1. & fo. 42. col. 3.
 L. superficiario. ff. de rei uend. fo. 128. col. 4.
 L. 1. §. qui in perpetuum, & l. 3. ff. si ager. vectig. fo. 129. nu. 67. & fo. 130. col. 1.
 L. 3. ff. de seruit. fo. 133. col. 1.
 L. fin. ff. de his, qui deiecer. fo. 29. col. 3. n. 4.
 L. 4. ff. de vsuf. fo. 83. col. 1. & sequen.
 L. Proculus. ff. de vsuf. fo. 97. col. 1. n. 41. & sequen. elegantissimè.
 L. defuncta. §. Sempronio, eod. tit. fo. 50. col. 4. nu. 13.
 L. vsufructuarius. §. 1. & l. vsufructuarius, §. 3. eod. tit. fo. 59. col. 3. cum sequen.
 L. ex sylua. cum l. sequē. eod. tit. fo. 61. col. 3. nu. 59. & sequen.
 L. hæctenus. ff. eo. fo. 70. latissimè, & vtilissimè.
 L. 1. §. 1. ff. de vsufr. ear. rer. fo. 79. col. 2.
 L. tribus. ff. de vsufr. ear. rer. fo. 77. col. 3. n. 76.
 L. si tibi. ff. quib. mod. vsufr. amit. fo. 49. col. 3. n. 7.
 L. diuus. ff. de vsu & habit. fo. 61. col. 1. & sequē.
 L. 1. ff. vsufruct. quemadm. caue. fo. 51. col. 3. & fo. 76. col. 4.
 L. in lege Aquilia, si deletum. ff. ad l. Aquil. fo. 139. col. 1. v. ersi. nec obstat.
 L. si vt certo. §. si duobus. ff. cōmod. fo. 84. col. 4. n. 10. cum sequen.

L. tutor. §. fin. ff. de pignor. act. fo. 128. col. 4.
 L. rem alienam. versic. non est idem. ff. de pign. act. fo. 145. col. 2. versic. lim. 3.
 L. filium. ff. ad Macedon. fo. 45. col. 3.
 L. si verò non remunerandi: & l. idemq;. §. fin. ff. mand. fo. 119. col. 3. ex. nu. 59.
 L. 3. §. de illo. ff. pro socio. fo. 185. bellissimè.
 L. qui tabernas. ff. de contrah. empt. fo. 93. col. 2.
 L. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de act. emp. & §. sequ. fo. 91. col. 2. n. 34. cum multis sequen.
 L. necessariò. §. fin. ff. de peric. & cōmo. rei vèd. fo. 95. col. 2. n. 40. & fo. 96. col. 2.
 L. si Titio. ff. de pignor. fo. 145. col. 2.
 L. obligatione generali. ff. de pigno. fo. 13. col. 3. & sequen.
 L. cum tabernam. ff. de pignor. fo. 12. col. 1. nu. 46. cum multis sequen.
 L. lex vectigali. ff. de pignor. fo. 132. col. 4. ex. nu. 70.
 L. si fundus. ff. de euietion. fo. 8. col. 3. n. 37.
 L. vendicatem. ff. de euietion. fo. 135. n. 78. col. 2. & fo. 143. col. 4. n. 82.
 L. Scia. ff. de euietion. fo. 144. col. 2.
 L. si vsufructus. ff. de iure dot. fo. 93. col. 2. cum multis sequen.
 L. cum post. §. patrona. ff. de iure dol. fo. 125. col. 1. versic. infertur. 32.
 L. quod autem. §. si vir. ff. de donat. int. vir. & vxor. fo. 119. col. 4. versic. minus obstat.
 L. quòd si vir. ff. de donat. int. vir. & vxor. fo. 129. col. 2. in princip.

Ex infortiato, seu. 2. parte Pandectarum.

L. Lucius. ff. solu. matr. f. 160. col. 3. & f. 146. col. 1.
 L. 1. §. denunciari. ff. de ventre insp. fo. 102.
 L. si sine. §. Lucius. ff. de adm. tut. fo. 72. col. 3. ad finem.
 L. 1. §. sufficit. ff. de admin. tutor. fo. 67. col. 2.
 L. cum plures. §. si. & l. tutor. §. in soluēdis. ff. de admin. tutor. fo. 113. col. 3. & fo. 114. col. 3.
 L. si tutela. ff. de admin. tutor. fo. 125. col. 4.
 L. 1. §. si. & l. 2. ff. de reb. eor. fo. 107. latissimè.
 L. & mulieri. ff. de curat. furio. fo. 200.
 L. ait prætor. ff. de iure delib. fo. 101. col. 2. nu. 47. exactissimè.

L. Aristo.

- L. Aristo. ff. de iure delib. fol. 89. col. 3.
 L. placet. ff. de acquir. hæred. fol. 30. col. 4. nu. 10.
 L. cum hæres. ff. de acq. hæred. fol. 43. col. 2.
 L. Antistius. §. fin. ff. de acq. hæred. fol. 43. n. 62.
 L. filiusfam. §. secundū vulgarem. ff. de leg. 1. fol. 29. n. 3. & 7. & 8.
 L. filiusfam. §. cū pater. ff. de leg. 1. fol. 145. col. 2. & fol. 158. col. 2.
 L. Caius. ff. de leg. 2. fol. 2. col. 4. & fol. 11. col. 1.
 L. seruos. ff. de leg. 3. fol. 9. col. 4.
 L. si chorus. §. 1. ff. de leg. 3. fol. 58. nu. 48. & 49.
 L. vxorem. §. legauerat. de leg. 3. fol. 58. col. 1.
 L. quasitum. §. 1. de leg. 3. fol. 58. col. 3.
 L. si mihi Meuia. §. 1. de leg. 3. fol. 11. col. 1. & fol. 57. col. 4. n. 46.
 L. qui concubinā. §. qui hortos. de leg. 3. fol. 74. col. 1. vers. lim. 7.
 L. 1. ff. de vsufr. lega. fol. 83. col. 4. n. 6. cū sequen.
 L. quaro. ff. de vsufr. lega. fol. 72. col. 3.
 L. generali. §. vxori. ff. de vsufr. lega. fol. 9. nu. 39.
 L. Stichus. ff. de vsufr. lega. fol. 167. col. 3. & sequ.
 L. pediculis. §. item cum quæreretur. ff. de auro & arg. lega. fol. 9. col. 4.
 L. post legatum. §. si pater. & §. si filius. ff. de his quib. vt indig. fol. 36. col. 2.
 L. fin. ff. de colla. bonor. & 1. fin. ff. de assign. liber. fol. 23. nu. 37.
 L. 1. ff. si quis à paren. fuer. manum. fol. 30. col. 4. ex. nu. 11.
 L. filius. ff. de suis & legit. hæred. fol. 190. col. 2. & sequen.
 L. 1. & ad plures eius. §. ff. si quid in fraud. patron. fol. 124. col. 3. & fol. 137. n. 77.
 L. fin. ff. si quid in fraud. patron. fol. 137. col. 4.
 L. pen. ff. ad Tertu. fol. 36. n. 29.

Ex. ff. nouo, seu. 3. parte pandectarum.

- L. in prouinciali. §. si ego. ff. de noui oper. nunci. fol. 128. col. 4. ex n. 66.
 L. hoc amplius. §. fin. ff. de damno infect. fol. 62. col. 4. n. 60.
 L. Aquilius. ff. de donat. fol. 97. col. 1. Et fol. 117. col. 4. cum seq.
 L. si pater. §. si. ff. de dona. fol. 118. col. 3. cū sequē.
 L. filiusfa. ff. de donat. fo. 113. col. 2. nu. 56. cū seq.
 L. pen. ff. de fideicō. liber. fol. 15. col. 2.
 L. si seruo. ff. qui & a quib. fol. 145. col. 1. vers. lim. 2.
 L. filium. ff. de liber. causa. fol. 145. col. 1.
 L. si procuratorē. ff. de acquir. rer. dom. fol. 49. col. 2. vers. ad hanc.
 L. vbi lex. ff. de vsucap. fol. 167. n. 28. col. 4.
 L. pen. ff. de vsucap. pro empt. fol. 164. col. 4. n. 15

- L. 2. §. filium. ff. de vsucap. pro hære. fol. 24. col. 2. cum seq.
 L. ex contractu. ff. de re iud. fol. 102. n. 49. col. 4.
 L. in vëdicatione. ff. de bon. author. iudi. possid. fol. 97. col. 2. n. 38. cum seq.
 L. si. §. si a focero. ff. quæ infrau. cred. f. 124. col. 4.
 L. 1. ff. de loco publ. fruē. fol. 130. col. 3.
 L. 1. §. quod autem. ff. de superfic. fol. 149. col. 2. & ex. n. 66.
 L. 1. vers. pietas. ff. de liber. hom. exhib. fol. 15. col. 3.
 L. 3. §. pen. ff. de liberis exhib. fol. 42. col. 3.
 L. 1. si cum testamento. §. si fundū. ff. de excep. rei iudi. fol. 50. col. 2.
 L. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. oblig. fol. 146. col. 3. ante vers. limit. 13.
 L. si ita stipulatus. §. 1. ff. de verb. oblig. fol. 48. col. 3. & seq.
 L. 4. ff. de nouation. fol. 49. col. 2.
 L. si pignore. ff. de furt. fo. 12. vers. infertur. 27.
 L. sed & si vnus. §. filio fa. ff. de iniur. f. 160. col. 2.
 L. 2. ff. ad l. Corne. de sicar. fol. 18. col. 2.
 L. Imperatores. ff. de iure fisci. fol. 168. col. 4.
 L. Milites agrum. §. desertore. ff. de re milit. fol. 21. col. 3. n. 32. cum seq.
 L. Lucius. §. idem respondet. ff. ad municip. fol. 73. col. 3. vers. limit. 3. & seq.
 L. filij. §. senatores. ff. ad municipa. fol. 193. col. 4.
 L. vacatio. ff. de muner. & honor. fol. 194. col. 3.
 L. 1. ff. de iure immunit. fol. 194. & sequen.
 L. si. ff. de decur. fol. 198. col. 2. & sequen.
 L. 1. §. in honorarijs. & §. licita. ff. de varijs & extraord. cognit. fol. 124. col. 1.
 L. alienatum. ff. de verb. signif. fol. 87. col. 2. cum sequen.
 L. rectè dicimus. ff. de verb. signif. fol. 83. col. 1. cum sequen.
 L. alienationis verbum. ff. de verb. signif. fol. 168. col. 1. n. 29. & sequen.
 L. lege obuenire. ff. de verb. signif. fol. 185. & sequen.
 L. nemo prædo. §. 1. ff. de reg. iur. fol. 29. col. 4. nu. 6.

Ex Cod.

- Auth. quas actiones. C. de sacros. eccles. fol. 180. col. 2. vers. infertur. 6.
 L. fin. C. de sacros. eccles. fol. 180. col. 1.
 L. binos. C. de aduoc. diuersi. iudi. fol. 135. col. 4. ante nu. 74.
 L. cum à matre. C. de reiuend. fol. 139. ex. n. 79. col. 4. latissimè & vtilissimè.
 L. doce ancillam. C. de reiuend. fol. 85. col. 3. cū sequen.

I N D E X.

L. si fundum. C. de reuend. fol. 164. col. 2. n. 14. cū sequen.
 L. 1. C. de vsufr. fol. 77. col. i. n. 75. cum sequen.
 L. 9. C. de vsufruct. fol. 93. col. 2. cum sequen.
 L. 4. C. de probat. fol. 49. col. 2. n. 6.
 L. 2. C. de patrib. qui fili. distrax. fol. 128. col. 4. cum sequen. elegantissimè & latissimè.
 L. fin. C. de reb. alien. fol. 87. col. 1. & sequen.
 L. emptorem. C. locari. fol. 121. col. 1. & sequen.
 L. foemina. C. de secun. nupt. fol. 48. col. 2. & sequen.
 Auth. hæ res. C. de secun. nupt. fol. 39. col. 2.
 L. in rebus. C. de iure dot. & l. si prædium. cod. tit. fol. 85. col. 3.
 L. si dorem. C. de iure dot. fol. 125. col. 1. & seque.
 L. fin. C. de iure dot. fol. 125. col. 1. & sequen.
 L. 1. C. de fundo dotal. fol. 87. col. 1. n. 18.
 L. si. C. de natur. lib. fol. 191. col. 2. ex. n. 20.
 L. non solum. C. de præd. minor fol. 99. col. 4.
 L. si ad resoluendam. C. de præd. minor. fol. 111. col. 7.
 L. 1. C. qui admitti fol. 37. n. 30. col. 2.
 L. 1. C. de verb. signifi. fol. 9. col. 3. n. 39.
 L. ex repudiatione. C. de fideicom. fol. 159. col. 4.
 L. fin. §. sed quia. C. communia de lega. fol. 163. n. 10. col. 1.
 Auth. res quæ. C. communia de lega. fol. 159. col. 1. & sequen.
 L. 1. C. de cond. inser. ornatur & ampliatur contra scriben. fol. 192.
 L. cum oportet. C. de bon. quæ liber. fol. 37. col. 2. & §. cum autem, eiusdem. l. fol. 41. col. 4. & fo. 46. col. 3. & §. non autem. fol. 52. col. 2. & sequen.
 L. cum oportet, §. vbi autem. C. de bon. quæ liber. fol. 64. col. 4. cum sequen. exactissimè.
 L. 2. C. de vsucap. pro empt. fol. 164. col. 4. n. 27.
 L. nihil. C. de vsucap. pro hæred. fol. 24. col. 2. cū sequen. plenè & vtiliter.
 L. 1. in fine. C. de annal. except. fol. 174. col. 3. nu. 45.
 L. fin. C. de euiction. fol. 146. col. 3. cum sequen.
 L. 3. C. de patr. potes. fol. 21. col. 1. n. 30. & sequen.
 L. si vnquam. C. de reuoc. donat. fol. 3. col. 4. n. 20. & fol. 4. col. 2. n. 23.
 L. 1. de infirm. pan. calib. fol. 17. col. 3.
 L. 1. C. de iure libero. fol. 17. col. 1. n. 13.
 L. fin. C. ad. l. lul. maiest. fol. 169. col. 1. n. 32.

Ex tribus posterioribus libris Cod.

L. defensionis. C. de iure fisci. fol. 53. col. 3. & sequen.
 L. vnica. C. de impon. lucrat. descrip. fol. 124. col.

2. versi. infertur. 29. & meliùs fol. 193. col. 4.
 L. cognouimus. C. de mancip. & colo. fol. 131. col. 2. nu. 68.

Ex Authenticis seu Nouellis

§. habeat, in auth. vt eccles. Roma. fol. 171. col. 3. & sequen. elegantissimè.
 Auth. vt ecclesia Roma. fol. 178. col. 4. & fol. sequen.
 Auth. hæc constitutio. collat. 8. fol. 179. col. 3. & sequen.
 §. sed quod sancitum, in Authen. de nupt. fol. 174. n. 45.
 Authen. cui relictū, & origi. fol. 199. col. 2. n. 17.

Ex libro feudorum.

c. 1. §. quod ergo, de inuesti. de re alie. fol. 132. col. 4. nu. 70.
 c. 1. an agna. vel fil. fol. 148. ex 1. col. & fol. 154. col. 1. in princi.
 c. 1. de capi. Contra. fol. 133. col. 2. & fol. 165. col. 4. nu. 19.
 c. 1. §. Titius si. de feu. fuer. contro. inter dom. & agn. fol. 153. col. 2. ad fin.

Ex Institutionibus.

§. 1. Inst. de patr. potesta. cum gl. fol. 16. col. 1. & sequen.
 §. posthumi. Inst. de hæred. quæ ab intest. fol. 23. col. 4.

Ex Decretalibus.

c. constitutus, de in integ. restit. fol. 158. col. 3.
 c. vlt. de pigno. fol. 56. col. 3. ad finem.
 c. per tuas, de donat. fol. 120. col. 2. ad finem, ver si nec obstat.
 c. quia diuersitatem, de cõces. præb. fol. 174. col. 4. n. 46. & sequen. & fol. 175. col. 2. & 3.
 c. nuper, de donat. inter vir. & vxor. fol. 95. col. 4. & fol. 96. col. 2.

Leges Regiæ seu ordinationes.

Lib. 1. tit. 76. fol. 122. col. 3.
 Lib. 2. tit. 17. §. 3. fol. 87. col. 1.
 Lib. 3. tit. 30. §. 5. fol. 104. col. 4.
 Lib. 3. tit. 42. §. fin. fol. 176. col. 1.
 Lib. 4. tit. 7. in. princ. fol. 39. col. 2. n. 37.
 Lib. 4. tit. 5. fol. 87. col. 3. n. 19.
 Lib. 4. tit. 6. fol. 109. col. 2.
 Lib. 4. tit. 7. §. 3. & tit. 77. §. 33. fol. 69. col. 3. n. 71.
 Lib. 4. tit. 62. fol. 187. n. 11. & §. 3. fol. 45. col. 2. n. 69.
 Lib. 4. tit. 33. §. 2. fol. 176. col. 1.

Lex Castellæ. 14. Tauri, fol. 169. col. 4.
 Lex Castellæ. 46. Tauri, fol. 199. col. 4. n. 71. vers. ex quibus.

F I N I S.

ERRATA.

- Fol. 4. vel. 5. col. 3. linea. 14. pro numeros lege in-
numeros
Ibidem. n. 25 col. 3. dele, fuisse.
Fol. 6. col. 4. linea. 16. pro, tale, lege, latè.
Fol. 11. col. 2. linea. 13. dele, sillabam, re.
Fol. 16. col. 1. linea. 17. dele, sillabam, re,
Fol. 20. col. 3. linea. 15. pro ibi, lege, sibi.
Fol. 30. col. 2. linea. 7. dele, ber. quod erat ponendū
in linea præcedente.
Fol. 39. col. 1. linea. 21. pro. ff. eod. ad. l. falc. lege. ff.
de adoptio.
Fol. 40. col. 1. linea. 2. & 3. lege, homo nō aufert. &
authen. hoc locum.

- Fol. 60. col. 1. linea. 20. arguentium, vt sic deleas li-
teram. m. à dictione ibi scripta:
Fol. 65. linea. 13. pro, vti, lege, vbi.
Fol. 107. col. 2. linea. 11. deberet, addita litera, t.
Fol. 117. col. 2. linea. 30. Angeliæ lege Angliæ.
Fol. 138. col. 4. linea. 32. pro Sorio lege Soario.
Fol. 144. col. 3. in paucis fuit erratum circa l. ven-
dicantem, ibi adductam sed in pluribus rectè
impressum.
Fol. 167. col. 3. linea. 26. pro, Claudius, lege, clau-
bus.
Fol. 172. col. 1. linea. 16. postverbum possidentem,
deest, scienter.

In his & alijs prudens lector facile percipiet veram lectionem.

S V M M A R I V M.

- 1 **D**uo praeludia necessaria huic titulo & sequenti.
- 2 Appellatione bonorum quae contineatur quod multipliciter & utiliter explicatur.
- 3 Examinatur glo. l. non ad ea. ff. de cond. & demonstr.
- 4 Ostenditur aliquos interpretes contra iura expressa in hac materia locutos.
- 5 Nomen rerum & bonorum in proposito equi parari.
- 6 Non refferre an nomen, bona, exprimat indefinite vel vniuersaliter.
- 7 Pronomen, mea, adiectum nomini, bona, non impedire quin veniant iura & actiones.
- 8 Multo clarius supradicta procedere in hypotheca & obligatione bonorum.
- 9 Contra Lodouicum Gometium ostenditur in proposito non esse differentiam inter dispositionem legis & hominis.
- 10 Nomen, bona, cum relatione ad certum locum non comprehendere nomina debitorum.
- 11 Ostenditur non recte stare summarium Bart. ad l. Caius. ff. de lega. 2.
- 12 Examinatur doctrina lappi. ad. d. l. Caius.
- 13 Probatur multis iuribus regulam precedentem. d. l. Caius procedere etiam si adijciantur verba vniuersalia & generalissima. & n. 14.
- 15 Examinatur controuersia Tiraq. & benedicti ostenditurque differentia inter institutionem heredis & alias dispositiones.
- 16 Ampliatur. d. l. Caius & regula, quae ex ea deducitur ut procedat non obstante favore seu ratione sanguinis, & n. 17.
- 18 Appellatione, bonorum, contineri emphyteutica & similia, & nu. 19. & nu. 22.
- 20 Ostenditur in hoc plures iuris interpretes magni nominis saepe lapsos.
- 21 Probatur naturam verborum aliqua importare, quae in dispositione non comprehenduntur.
- 23 Deciditur questio utilis ad. l. si vnquam quae indecisam reliquit Tiraq. in repetitione illius legis.
- 24 Probatur recepta opinio ut iura & actiones constituat speciem bonorum distinctam a mobilibus & immobilibus.
- 25 Inferuntur aliqua in diuersis materijs.
- 26 Discutitur questio circa publicationem bonorum mobilium & immobilium.
- 27 Ostenditur error Chass. in proposito.
- 28 Tractatur limitatio ad precedentem conclusionem.
- 29 Tentatur noua opinio in hypotheca contra doct. ut comprehendat iura & actiones non obstante adiectione mobilium & immobilium.
- 30 Explicatur questio Fulgos. ostenditurque eum non bene citatum a Corn. & Soci. iunioribus.
- 31 Adiectionem mobilium & immobilium restringere nomen, bona, non obstante signo vniuersali.
- 32 Ostenditur in hoc contra iura & receptas sententias locutos Alcia. & Molin.
- 33 Tractatur distinctio. glo. circa actiones habito respectu rei, ad quam competunt.
- 34 Ponitur difficultas receptae traditionis, quae a doct. non soluitur.
- 35 Adhibetur notabilis consideratio ad aliqua negocia occurrentia in hoc proposito.
- 36 Donatio rerum vel bonorum non restringitur, ad bona loci, in quo fit donatio contra Gomet.
- 37 Explicatur. l. si fundus. ff. de euiction.
- 38 Questio An in legato generali veniant venalia exactissime discutitur.
- 39 Explicatur. l. generali. §. v. xori. ff. de vsu. lega. & l. i. c. de verb. signifi.
- 40 Intelligitur. l. seruos. §. fin. ff. de lega. 3. & l. pediculis. §. item cum quereretur. ff. de Au. ro & arg. lega. & num. 41.
- 42 Ex. d. 3. item cum quereretur ostenditur errasse Dec. Roman. Benedict. & alios in duobus articulis.
- 43 Explicatur Bar. in. d. §. v. xori & proponitur noua difficultas, quae resoluitur cum differentia inter venalia & nomina debitorum.
- 44 Tractatur an sit differentia inter venalia ex redditibus bonorum & venalianegociatorum.
- 45 Agitur circa hoc, quid in conuentionibus & hypotheca & de intellectu. l. cum tabernam. ff. de pignor.
- 46 Agitur de intellectu tex. in. l. obligatione generali. ff. de pignor contra Dec. & alios etiam sequentes.

Rubr. C. de bonis maternis.

PRIMA PARS.

TRACTATVRI

(Deo duce) in hoc tit. & sequen. de bonis, quocunque modo quæsitis filijsfam.

mil. & per eos Parentibus, sub quorum potestate sunt, operæ precium duximus, duo in primis vt necessaria præludia examinare. Primum de nomine, bona, quo vterque titulus inscribitur. Secundum de ipsa patria potestate, cuius vi filij patribus acquirunt. Hæc enim duo in his tractatibus vbique sese offerunt, & in hoc sequimur consilium Vlpiani in l. i. ff. si cert. petat. & alibi sæpe.

1 AD primū, vulgare est apud Iureconsultos nomen, bona, latè patere, vt in l. bonorum. 49. in ordine ff. de verbor. sign. & ibi Accurs. & Alci. & in l. Princeps bona. 21. eod. tit. & ibi Accurs. Bart. & Alcia. & copiosè Benedict. in c. Raynucius, verbo cætera bona, & Tiraquel. in l. Si vnquā verbo bona, & Angel. in tract. maleficio. verbo & eius bona. Sed omiffis multis quæ illi tradunt, & facile inuenientur, expediemus aliqua vtiliora, in quibus etiam nō pauci scribentium haud raro lapsi sunt.

2 Est autem cōclusio illorum iurium vt appellatione bonorum, non solū contineatur corporalia, mobilia, & immobilia, sed etiā iura & actiones, quod multis alijs iurib. cōprobat gl. in d. l. princeps bona, & curiosè Tiraquel. in d. loco, sed ad hoc sufficit

tex. in l. Si legatus. 30. §. i. ff. ad treb. Idq; etiam in pœnalibus locum habet, vt in l. Si adēptis C. de senten. pass. quæ id statuit in publicatione bonorum, quod tamen limitari potest, nisi publicatio fiat de mobilibus & immobilibus, tunc enim dicunt plures non comprehendi iura & actiones, quod nos paulo mox inferius tractabimus. Eandem conclusionem limitat etiam Ias. in l. Si stipulatus fuerim. §. Cum stipulamur. n. 6. ff. de verbo. obligat. Limitatur etiam d. l. Si adēptis. per gl. in l. Nō ad ea. ff. de condit. & demonstr. vbi Bart. & Docto. notant, & Roma. in notab. 168. Alex. notabilr in l. Si marito. n. 2. ff. solut. matr. Deci. in cōsil. 235. n. 5. Ias. in d. §. cum stipulamur. ex qua glos. cōmendata & recepta habetur, in publicatione bonorum non venire futura nec conditionalia Bart. Alex. Deci. in l. 3. §. fin. ff. quod quisq; iur. Bal. in l. 3. n. 4. C. ad leg. falci. & bonus tex. in l. Si mādauero 22. §. Is cuius. ff. manda ibi quicquid post ea acquiritur non sequit̄ fiscū & illum extollit Bal. in l. fin. in fine. C. quæ respign. oblg. pos. In quo cauedū est ab Ang. de malefi. vbi sup̄ n. 12. qui ex generalitate gl. videtur id extēdere ad conditionalia ex contractu, quod tamen communiter reprobatur, tunc enim cōditionalia ex contractu pendentia, quæ postea implentur, veniunt in confiscatione, vt resoluit Alex. ad Bart. in d. l. Non ad

ca, & in d.l. Si marito, & Roma. in d. Singul. & Chassen. in Cōsuetud. Burg. Rubr. 2. §. 2. fol. 96. col. 1. nu. 24. Si vero publicatio bonorum fuerit cum deportatione intellige d. gl. & verba d. §. Is cuius, vt viuens deportatus fruatur quæ sitis post sententiã, eo aut mortuo occupat fiscus oĩa ab eo relicta, quia deportatus nõ habet alium heredẽ, l. 2. C. de bon. prof. crip. & ibi Doct. gl. d. §. is cuius. vbi vide Fulgo. notat Bal. & Imol. in l. Eius qui. §. 1. ff. de test. facit tex. magistralis in l. quidã sunt. ff. de pœn. re soluit Alex. in l. 1. col. 3. C. de hæred. instit. Contra hoc autem tã vulgare, totq; iurib. probatũ: videlicet appellatione bonorũ cõtineri iura & actiões, sepissime scripsit Guid. Pap. vt aduertit Tiraq. in d. verbo, bona, nu. 7. vbi etiã in eodẽ errore ostedit aliquando fuisse Dominic. à sancto Gemin. & in eo cauendum est etiam à Panor. in c. 2. nu. 3. de religio. dom. & à Barbat. ad Bald. in l. 1. lra. b. C. de vsu fr. vbi contra hæc iura loqr̃. Ex his etiã patet errare eos qui scripserunt non sufficere nomẽ hoc bona, simpliciter platum, vt cõprehen- dant iura & actiones, ideoq; exigunt signũ vniuersale, omnia, aut simile: in quo errore fuit Cõst. Roger. in l. vlt. nu. 3. ff. de donat. colligir̃ ergo ex supradictis certissima r̃sa, vt appella- tiõe bonorũ in materia fauorabili & pœnali veniant iura & actiones, & hec sit prima conclusio in hoc artic.

5 ¶ Secunda conclusio, quod in proposito idem sit in hoc nomine, Res,

iuxta tex. in l. Rei appellatiõe. 23. ff. de verb. signi. & colligitur ex l. Rei appellatio. 5. ff. eod. tit. latissimẽ scribentes in l. 1. ff. Si cert. petat. regulariter autem in dispositionibus legis & hominis harũ vocum, res, & bona, par ius est, vt colligitur ex Bar. in l. Quintus. §. argẽto. ff. de aur. & arg. lega. Bar. Alberi. Bal. in l. 1. ff. de stat. homi. & eandem æquiparationem probat Bal. in l. 1. in princi. C. de vsu fru. Felin. in annota. Decret. §. omnes leges. col. antepenul. & Dec. in l. 1. le

6 ctu. 2. nu. 7. ff. si cert. pet. Et hoc p̃cedit sine dubio, etiam si nomẽ, rei vel bonorum, exprimat simpliciter, sine aliquo signo vniuersali, vt in allegatis iurib. maximẽ in d.l. Si legatus §. 1. ff. ad trebell. tex. in l. Nam quod 14. §. vlt. cum duab. ll. sequẽt. ff. eod. tit. colligitur p̃terea ex tex. l. quoti es. 40. §. vlti. ibi, vniuersorum, & ibi bonorum. ff. de vsu fru. notat Bart. in d.l. Si legatus. §. 1. & in d.l. Nam quod. §. nõ omnis, ibi, omnia vel simpliciter. Adde tex. in l. V xori meæ. ff. de vsu fru. lega. ibi bonorũ meorũ, & ibi omnia. vbi hæc æquiparatur.

7 Tertia cõclusio sit, quod vbi quis in dispositione rerum vel bonorum addit pronomen, mea, adhuc veniunt iura & actiones, contra veteres quos sequebatur Bar. in l. 1. n. 3. ff. de stat. homi. & ibi Bal. in princ. & Ang. de malefic. d. verb. & eius bona. nu. 13. & in §. fin. nu. 2. institu. de iur. natur. idẽ etiã sequi videbatur Guid. decis. 442. nu. 2. & alij quos refert Tiraq. d. loco nu. 8. Verius em̃ est quod ad

uertit Bar. in d. l. Quintus. §. argéto nu. 3. vbi reprobatur opinio antiquorū p̄ multa iura quib. p̄bat̄ adiectiōe pro nominis, mea, nō minuire significationē huius dictionis, bona: nec referri tm̄ ad ea quæ possident̄. Idq; probat̄ maxime ex d. l. si legatus. §. 1. & d. l. Nā qđ. §. si. cū duab. ll. seq. & hāc opinionē p̄bat̄ tex. in l. meorū 91. vbi Alci. n. 1. eā dicit cōem. ff. de verb. signi. & Feli. in d. §. omnes leges. Gomez. in §. omniū. n. 22. Insti. de Action. Hispanus Fernādus arias l. 21. Tauri. n. 15. Rip. in l. 1. col. fi. nu. 104. ff. si cert. petat. Segur. Hispan. i. l. quēadmodū. fol. 91. ff. de acq. poss. & idē est si dicatur omnia mea, vel mea, sine substantiuo, bona, ex d. l. Si legatus. §. 1. per quē ita notat Bart. d. §. argento. nu. 4. versic. hoc p̄missio, quē somniculose rephendit Gomez. d. §. Omniū. nu. 22. putans Bar. cōtrarium dixisse. Et hinc cauendū est ab Alc. in l. si. n. 79. C. de pacis, qui loq̄r contra hanc receptā s̄niam: & minus bñ citat Bar. i. d. §. argéto. & ita ēt in cōfiscatōe & penalib. resoluit Rem. in l. Si cōstāte. §. si. nu. 8. ff. sol. matr.

8 Quarta conclusio sit, q̄ cū in relictis & donationibus appellatiōe bonorū veniāt iura & actioes, ex iurib. supra citatis, multō fortius idē dicendū est in hypotheca seu obligatione bonorū, & ita cōiter intell̄r̄ tex. in l. nomen. C. quæ res pign. oblig. poss. facilius em̄ extendit̄ obligatio, q̄ donatio ex l. fin. eiusd. ti. iuncta. l. Si ita ff. de aur. & arg. lega. & ibi Bar. explicat: idq; nō tantū procedit in obliga-

tionē expressa, sed etiam tacita cōtra Azon. ab Accurs. relatū, & cōtra eūdē Accurs. variantē in l. 3. C. de hæreditar. Action. vbi cōtra Bal. ita cōiter Doct. resoluunt, & Paul. Castr. in l. si cōuenerit. 2. ff. de pignor. actio. idē Paul. in l. si cōstāte. §. si. ff. solu. mat. asserit receptū Dec. cōsi. 349. ad fi. n. 10. et Neguf. de pign. 4. mēb. 2. pt. n. 165. ex quo cauendū est à Ias. erratē i cōclutione & in allegatione illius gl. in §. itē seruiana. n. 43. Insti. de actiō.

9 Quinta conclusio est necessarioq; infertur ex præcedentibus, vt hęc regula non solū p̄cedat in dispositiōe legis, sed etiā in dispositione hoīs, vt patet ex allegata. l. vxori meę. 37. ff. de usufr. lega. et l. si legatur. §. j. ff. ad Trebell. cū multis alijs. Ideoq; vana est differentia q̄ in hoc constituebat Gomez. in d. §. omniū. nu. 23. ad fin. male citās Ange. Aret. & Alex.

10 Sexta conclusio limitat p̄cedentes, vt .s. appellatiōe rerum vel bonorū facta relatione ad locū, non cōtineant̄ iura & actioes, cō q̄ certo loco nō circumscribunt̄. l. Caius. ff. de legat. 2 & in l. si fideicōmissum. §. tractatū. ff. de iudic. & ad hoc d. l. Caius: extolunt Doct. vt tradit Tiraq. d. verbo bona, nu. 9. dicit notab. Ias. in §. Itē seruiana. nu. 42. institu. de actiō. & ita illam l. intelligit Io. Imo. ibi. Bal. in l. 1. ff. de stat. h. mi. & est recepta interpretatiō, vt colligitur ex Ias. in l. Cur etos popules. 2. l. etu ad fin. C. de sum. Trinit. & in l. A diuo Pio. §. in venditione. r. m. 6. ff. de re iudi. & in d. §. Item seruiana. nu. 42. In-

stit. de action. idē in cōsil. 5. col. 3. li. 3
 & Alc. in l. fi. nu. 80. C. de pact. Alex.
 cōsi. 31. n. 7. li. j. Alc. l. nominis, & rei
 ff. de verb. sign. Io. Cerier de primo
 genit. lib. 2. q. 9. cōtra quod miserè a
 git Gomef. d. §. oīm. col. 6. vers. ter-
 tio. nu. 23. In quo aduerte nō rectè
 I 1 sensisse Bar. in d. l. Caius in sūmario,
 dum indistincte dicit in legato gñali
 non cōprehēdi iura & actiones, per
 tex. ibi, qđ est cōtra iura & receptas
 sententias, tex. aut in d. l. Caius suam
 habet spālē rōnē vt vides. Similr cir-
 ca eandē l. labuntur alias Io. Imo. &
 Rom. in l. fin. ff. de donation. cōstitu-
 entes differentiā inter verba gñalia,
 & magis generalia, vtrobq; em si re-
 lationē facias ad locū, eadē est rō. Sed
 I 2 d. l. Caius elegāter limitabat & decla-
 rabat Lapius allega. 91. nu. 8. ad fin. vt
 noīa debitorū circūscriptē nō dicantur
 esse in loco: sed aliqñ per effectū exa-
 ctionis quæ fieri potest in loco certo
 dicantur esse bona eiusdē loci vel p-
 uinciæ, & ideo cōtineantur sub legato
 vel dispositione loquēte de bonis, vt
 si quis leget vel donet bona Italica,
 vel Hispanica contineantur ea quæ
 in illis prouincijs soluenda erant: qđ
 sequitur Alex. cōsi. 16. ad finē li. 1. &
 Socin. cōsi. 101. n. 2. li. 1. & Cerier de
 primoge. lib. 2. q. 9. nu. 7. Sed ad-
 uertēdum quod limitatio hæc Lapi
 ex verbis eiusdē in princ. dū loquitur
 de pecunijs. pcedit plane cū exp̄ssim
 in dispositione fit mentio de noībus
 debitorū, cum relatione ad locū, tūc
 enim ea locutio intelligitur de ijs quæ

in eo loco exigī possunt, nō aut intel-
 ligi de instrumētis vel chirographis
 existētibus in alio loco in quo debita
 exigī nō possunt, vt colligī Alex. d.
 cōsi. ad finē, & ex Soci. d. cōsi. & hoc
 modo limitatio lapi vera est, & non
 tanti momēti vt forsan sonare videtur
 aliās si indistincte lapi loqueretur ob-
 staret decisio illius l. Caius, cū simil.
 nisi forsan agatur de relicto, vel do-
 natione mercatoris, qui noīa tantū
 haberet in illis locis. Tunc em de ip-
 sis nominibus debitorū intelligetur:
 attēta qualitate disponētis, & ne dis-
 positio irrita sit, vt dicemus in rubr.
 sequenti circa vānalia, & ita de mer-
 catoribus loquitur lapius d. loco. cre-
 diderī, etiā qđ in institutione & fidei
 cōmissio vbi testator diuideret bona
 inter heredes tūc appellatiōe bonorū
 vnius prouinciæ cōprehenderentur
 noīa debitorū, quia tunc non fit rela-
 tio ad locum tā limitatū, nec animo
 restringēdi institut. vel fideicō. arg.
 tex. in l. Si certarū. §. j. ff. de mili. test.
 tex. in l. cogi. §. sed & si miles ibi res
 Italicas. ff. ad treb. nec cōtradicit So-
 ci. d. cōsil. 101. in. 1. vol. imo videtur
 hoc cōprobare si mature inspiciatur.

I 3 Septima cōcl. pcedentē amp̄iat:
 vt qñ bona noīantur cū relatione ad
 locū, non veniāt iura et actiōes, licet
 adijciatur signū vniuersale cū verbis
 gñalissimis puta oīa, vel q̄cūq; bona,
 vel oīa vbicūq; sint, vt tradit Ias. in
 d. l. A diuo Pio. §. in v̄ditione. n. 7. in
 q̄st. i qua refert se cōsuluisse vti cōsu-
 luit d. cōsi. 5. li. 3. qđ refert idē Ias. i. l.

stipulatio hoc modo cōcepta. n. 22. ff. de verb. oblig. quibus in locis refert Bal. ita cōsulentē. quod probat Dec. Cōsil. 237. vbi in specie Ias. citat, idē Dec. cōsi. 414. nu. 11. quę declaratio iuuat ex tex. d. l. Caius. q̄ notat Bal. in d. l. 1. ff. de stat. homi. vbi erat. ver b̄ omnia: Iuuatur etiam ex tex. in l. generali. §. vxori. ff. de vsuf. lega. ibi omniū rerū quę in his domibus erant: militat etiam ratio d. l. si fidei cōmissum. §. tractatū. ff. de iudic. ibi cum non loci sit aes alienū facit tex. in d. l. pediculis. §. item cum quære retur. ff. de aur. & arg. lega. ibi ōne & ibi, nō videri legatū. Ad idē facit tex. in l. quæsitū. §. pen. vers. Papinianus. ff. de fund. instruc. ibi omnia quę in domo erant, & ibi cautiones debito rum legatas non videri: ad idē facit tex. in l. quæsitū. 76. §. 1. ff. de lega. 3. ibi omne: & ibi q̄cunq; & ibi quic quid, vbi sunt verba vniuersalia, sed non comprehenditur quod ex regn la & ratione iuris non solet cōprehē di. Et est eadē ferē ratio ad nostrum articulum: facit etiā ad idē tex. in l. Vxorē. 39. §. legauerat. ff. de legat. 3. ibi, quicquid, & ibi non deberi. Sed in proposito melior tex. in l. Si mihi mæuia, ibi cum ceteris vniuersis quę in eisdem fundis erunt, & ibi vti opti mi maximiq; sunt, iuncta decisioe ibi nomina debitorū legato non cō tineri, Quā tex. in proposito dicit sin gularē Pau. in d. l. Caius. nu. 1. Vides igitur iura clara vt hæc conclusio p̄ cedat etiam si concurrant verba gē-

minata & generalissima, vt aliqñ cō suluit Corn. & similiter Bertrand. quos refert Tiraq. de retract. ligna. §. 1. glo. 7. numer. 28.

14 Ex quib. iurib. infertur, in hister minis errasse Imol. & Roma. in d. l. fin. ff. de donation. dum limitabāt d. l. Caius, nisi adijcirentur verba gene ralissima: vides enim ea verba ita ge neralissima & gemminata in d. l. Si mihi Mæuia, non tamen comprehē di nomina debitorum. Quęcunq; enim verba fingas in relatione ad cer tum locum, nunquā videbis posse eā congruere nominibus debitorum, cum nullo modo sint in loco.

Inde etiam infertur non semper ver ba gēminata & vniuersalia augere vel mutare naturam rei, vt alias di cit Iu recōf. in d. l. pediculis. §. labeo ff. de aur. & arg. lega. licet etiam ver ba gēminata & generalia sæpe au geant & magis operentur, vt tradit Alcia. lib. 3. de verb. signi. post princ. Moline. ad Alex. Cōsil. 30. lib. 1. Ri pa. in l. Ex facto. §. fi. nu. 16. ff. ad tre bell. tradit multa pro & contra copi ose Tiraq. d. §. 7. nu. 21. & 27.

15 Ex eisdem iurib. infert Tiraquel. in d. §. 7. nu. 26. & 27. contra Benedi. in d. c. Raynutius. verb. Cætera bona. n. 8. vbi dixit, quod si testator, de quo ibi relinqueret omnia mobi lia & imobilia quę haberet in loco certo, venirent nomina debitorū: Et ideo Tiraquel. d. loco. nu. 29. putat Benedi. loqui cōtra iura, & cōtra eū citat Docto. in varijs locis: sed licet

Benedict. nō vtatur aptis terminis, verum tamen dixit, & Tiraquel. decipitur nam Benedict. loquitur in institutione vniuersali, per verbum relinquo, cum vniuersitate bonorū l. His verbis, vbi glo. & Bart. ff. de hered. insti. Alex. in l. nam quod. §. non omnis ff. ad Trebell. igitur succedit regula l. 1. §. si ex fundo. ff. de hered. instit. vt non dato coherede, institutus in certa parte bonorū, cætera omnia consequatur, & ita cōgrue Benedict. ex illa regula argumētatur, nec loquitur de donatione quod non aduertit Tiraquel. Iura autē & Doct. quib. Tiraquel. nititur loquuntur in donatione vel legato, aliaue dispositiōe particulari, in qua non datur illud necessariū ius accrescendi & consolidādi omnia bona ad personam illius in quem ipsa dispositio dirigitur. Facit quod in simili resoluit Alex. Consil. 45. nu. 9. ibi nisi generaliter, lib. 1.

16 Octaua cōclus. ad ampliatiōē præcedentis, & maximē ad ampliatiōē d. l. Caius est quod vbi ex relatione ad locum vel simili causa, bonorum appellatione non comprehenduntur iura & actiones id procedat quanuis relictum vel donatio conferatur in personam dilectissimam, etiam si in filium: vt colligitur ex Bart. consil. 50. relato à Benedict. in d. verb. nu. 25. ad fin. a Ias. in d. l. Adiuo Pio. d. §. in venditione. n. 7. & alibi sæpe, pro quo in terminis est tex. in d. l. quæsitum. §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictū

filio, & ita tex. in d. l. quæsitū. §. pen. versi. Papinianus. ff. de fund. instruc. Sic & de filia loquitur in simili tex. in d. l. Pediculis. §. Item cum quæretur. ff. de aut. & arg. lega. & d. l. Caius, agit de relicto Nepoti, quod fuit specialiter notandū, nequis deciperetur ex ijs quæ in iure sæpius traduntur de fauore sanguinis, & specialibus ratione consanguinitatis, vt l. Aurelius. §. titius. ff. de lib. leg. Alc. Regul. 1. præsumpt. 6. & pluribus probat Ias. in l. 1. ff. in ius voca. vt cant, & Feli. in c. cum quidam, nu. 11. de iur. iuran. Hippol. in l. vna, nu. 194. C. de rap. Virg. Math. de Affl. in tracta. de iure protomissi. ex nu. 14. & latius in c. 1. §. Si cliētulus. de aliena feud. late Tiraq. de retrac. in præfatione, ex nu. 52. quibus adde tex. in l. vestem. ff. de iniur. & tex. in l. Si pater. §. fin. ibi coniunctam. ff. de adoptio. & quæ tradit Crement. in rep. l. 2. col. 61. C. de rescind. vend.

17 Magis etiam fuit necessarium de hoc admonere lectorem, quia non solum posset quis decipi ex illis generalibus quæ modo retulimus fauore Consanguinitatis & dilectionis: Sed in specie cōtrariū scripsit Rom. notab. 643. dicens ob amorem filialem cōtineri iura & actiones, & etiā venalia quæ alias non contineretur: nec meminit illorum iurium cōtra quæ loquitur, deceptus p. tex. in d. l. quæsitum. §. sed ipse Papinianus. ff. de fund. instruc. qui aliud longe diuersum probat, vt declarat Socin. in

l. Si ita legatum ff. de condit. & demonstra. Deci. Consil 59.

18 ¶ Nona concl. est ex d. l. bonorū. ff. de verb. signi. vt sine dubio appellatione bonorum contineantur mobilia & immobilia, subditque tex. contineri superficialia, de quibus in tit. ff. de superfi. idque patet ad sensum: & colligitur ex l. tutor. 16. §. fin. ff. de pig. actio & l. lex vectigali. 31. ff. de pigno. verè enim inter bona nostra connumeratur emphyteusis, per illa iura. & colligitur ex l. i. cum seq. ff. si ager vectig. vel emphyt. petat. ideoq; & in bonis emphyteuticis minoris Requiritur solènitatis decreti: vt in l. 3. §. si ius emphyteuticarium ff. de Rebus eor. l. etiam. C. de præd. min. de qua voce emphyteusis agit Alci. lib. 1. parerg. cap. 36. indeq; infertur necessariò ad Res ecclesiæ quæ scripsit (non citans illa iura) Rebus. in suo compendio circa alienationes Rerū ecclesiæ: facit quæ scribit Ripa in Rubr. ff. de pign. n. 10. quod in generali obligatione veniunt bona emphyteutica, p illa iura quæ citat: sed minus bene: nanq; illa iura loquuntur magis de obligatione expressa, verū tñ est quæ Ripa dicit vt trademus in l. 1. infra eodè vel in rubr. ti. sequētis.

20 Hinc seq̄r quod si vim & significationē huius verbi attendas, necessariò dicendum sit lapsos fuisse sæpissime, plures maximosq; Iuris Interpretes qui dubitarunt aliquñ, an appellatione bonorum contineatur Emphyteutica vel similia in quibus quis ha-

bet vtile dominium tantū, aliquando etiam scripserunt non contineri, nec sibi satis constant, vt colliges ex Ias. variante. in l. gallus. §. quidam rectè. i. lectu. nu. 43. & seq. ibi caue tamè: & colligitur ex relatis ab Alex. in l. si patroni. ff. ad Trebel. huiusmodi etiam varietas & negligentia Doct. adhuc magis colligitur ex relatis a Dec. in l. 1. in. 2. lectu. nu. 9. ff. si cert. petat. & tradit Math. de Afflic. in Decis. 14. nu. 9. sed & alibi distinguunt an dicantur bona, indefinite, an omnia bona vniuersaliter, ut sentit idem Mathæ. de Afflic. lib. 1. constitu. Rubr. 6. nu. 48. & Ias. Consil. 124. col. pen. lib. 4. Ac in super alibi distinguunt inter hæreditatem & bona, vt per Ias. in authen. Vnde si parens. nu. 8. C. de inoffic. testa. & in d. §. quidam. rectè in vtraque lectu. Et in suo compedio feudor. nu. 45. Et Mathæ. de Afflic. in c. In generali. n. 27. si de feud. fuer. controu. inter domi. & agnat. in lib. 3. feud. fol. 37. col. 4. In quibus locis videbis eam quam diximus varietatem, tã circa bona Emphyteutica, quàm feudalia, præsertim apud Math. de Affl. i. d. loco post alios. Et vsq; adeò in hoc variant dubitantq; Doct. vt Tiraq. plures referens. in l. Si vnquã verb. bona. nu. 10. in fin. non resoluerit an decisio illius. l. locum habeat in donatione bonorū feudal. vel emphyteuticor. quæ vtilissima quæstio non erat relinquenda indecisa, maxime repetenti. l. Illam.

Verum

21 Verum ego non dubito (vt dixi)
Si verbi significatio respiciatur, Em-
phyteutica & feudalia propriè bona
appellari: quod rectè Dec. sensisse vi-
detur. d. l. 1. in. 2. lect. nu. 9. ff. si cert.
pet. Idem probatur ex tex. in. l. Item
prædia. ff. famil. erciscun. vbi Dicit
hæc bona venire in iudicium famil.
ercis. & similiter in iudicium Cõmu-
ne diuidû. ut. l. 7. ff. cõmu. diuid. quæ
iura sæpissime citantur à nostris indi-
stinctè asserētibus, qđ bona emphy-
teutica & similia possunt diuidi inter
hæredes, quod quidem longè aliter
intelligendum est, quàm interpretes
putarunt, ut latè atque vtiliter dedu-
cemus in. l. 1. in. 2. parte, infr. eod.

22 Aliquando tamen non obstante si-
gnificatione vocabuli, non contine-
bunt feudalia vel emphyteutica sub
nomine hereditatis vel bonorû, ex ali-
qua ratone particulari quæ ita suade-
at, ut tradit Bart. in. l. item videndû,
§. fin. ff. de petit. heredi. Alex. in. d. l.
Si patroni. et ita pcedit tex. in. d. c.
in generali, et quæ ibi tradit Math.
de Afflic. ita etiam eleganter cõpro-
babis quod scribit Io. Cro. in. l. Si cõ-
stante num. 26. ff. solu. matrimo. qui
hæc nõ aduertit: & non est nouum
aliqua ex defectu intentionis non cõ-
prehendi in dispositione generali quæ
tamen quoad verba sunt eorû de qui-
bus loquit ipsa dispositio, vt in. l. obli-
gatione generali. ff. de pignor. & ali-
bi sæpe, facit. l. item apud Labeonem
§. ait prætor. ff. de iniur. ibi, quæ no-
tabilia specialiter, Optimus tex. in. l.

Si quis ita. 16. §. si quis cū ignoraret,
ff. detestam. tutel. ibi licet nomen,
23 & ibi quia non sensisset. In quæsti-
one autem d. l. Si vnquam. credide-
rim. l. illâ procedere etiam in bonis
feudalib. uel emphyteuticis, si fuit
vera donatio ex parte eius qui libe-
ros postea suscepit, ita vt nouus pos-
sessor principalr ab eo habere dica-
tur, tūc enim militat ratio legis, mili-
tant etiam verba, cum & hîc propriè
de bonis agatur, ut pbaui. Vbi autè
in casu. d. l. Si vnquam, bona illa al-
teri obuenerint magis ob nouam cõ-
cessionè domini directi, vel alia cau-
sa quæ maioris pōderis sit. quàm re-
nunciatio & voluntas illius qui libe-
ros suscepit: aliud dicendû erit, quia
tunc possidens non dicetur habere
ab eo: ex ijs quæ trademus in l. cum
multa. infra tit. sequent.

24 ¶ Decima conclusio in hac materia
fit, quod iura & actiones, licet pro-
priè dicantur bona, cõstituunt tamè
bonorum speciem diuersam à mo-
bilibus & immobilibus: nec propriè
dicuntur mobilia vel immobilia, vt
colligitur ex Iureconf. in d. l. à diuo
Pio. §. in venditione. ff. de re iudica.
ex tex. ad hoc celebri apud Doct. in
l. quam tuberonis §. in peculio. ff. de
pecul. ibi, res mobiles & soli, & ibi
hoc amplius nomina debitorum, &
ita antiqui Doc. tradebant, vt refert
Bar. in. l. potest. ff. de author. tutor.
Bar. in. l. mouentiû. ff. de verb. signi.
& ibi notanter lateq; Alberi. Et hæc
est recepta theorica, vt tradit Alex.

in d. §. in venditione, in. 1. nota. idē
 Alex. in l. 1. nu. 9. ff. de vulga. & pup.
 & in multis consilijs quæ citat Ay-
 mon. consil. 213. ad fin. Alex. consil.
 45. nu. 8. libr. 1. & idem in consil. 24
 lib. 6. Guid. pap. q. 291. Deci. in d. l. 1.
 in. 2. lectu. nu. 8. ff. si cert. peta. idem
 Dec. in consil. 414. nu. 11. Panormit.
 in c. nulli, nu. 9. de reb. ecclef. Negu-
 zan. de pingorib. in. 2. part. 2. memb.
 nu. 9. & latissime more suo Tiraq.
 de retract. ligna. §. 1. gl. 7. nu. 9. vbi
 refert Ias. in varijs locis hoc extollen-
 tem, aliosq; numeros Doct. Et licet
 eos dicat in hoc variare, tamen hæc
 est recepta sententia, & quidem ve-
 ra ex illis iurib. maximè d. §. in pecu-
 lio, & suadetur ex eo, quod iura &
 actiones naturaliter & ex usu loquē-
 di manifeste separantur a rebus mo-
 bilibus & imolib. vt ex Oldr. tradit
 Alberic. in d. l. mouētium: Et in his
 præcipue attenditur vsus loquēdi &
 mens disponentium, l. quintus. §. 1.
 ibi, non facilè quis computat, ff. de
 aur. & arg. lega.

25 Ex qua doctrina infertur non recte
 loqui fuisse glo. in l. fin. C. in quib.
 caus. in integ. restit. non est neces. in
 verb. querere, vbi indistincte nume-
 rabat actiones inter immobilia, per
 text. quem male adducit in l. ait præ-
 tor. §. 1. ff. de iur. deliber. & contra
 gl. in hoc est tex. in l. potest. ff. de au-
 tor. tuto. dum sine prætore permit-
 tit distractionem actionum mino-
 ris Inde etiam infertur errare Nota-
 rios, & alios putantes plus contine

ri sub verbis, mobilium & immo-
 bilium simul, quam sub verbo bono-
 rum: & ita ex inani verborum super-
 fluitate sæpe nocent. Cauebis ex
 inde etiam à variatione glo. & Alex.
 ad Bar. in d. l. mouentium. Sic & ab
 alijs aliter variantibus, vt refert Ti-
 raquel. d. §. 1. glo. 7. nu. 6. 7. & 8.

Hinc infertur quod in donatione
 vel relicto bonorum mobilium &
 immobilium nō continebuntur iu-
 ra & actiones: ex Bart. & Doctor. in
 locis sup. citatis, Bart. expressim, cō-
 sil. 50. idem Bart. in l. fin. nu. 4. versi.
 quæro. ff. de vsufr. lega. & Ias. in d. §.
 in venditione nu. 7. & in cōsil. 5. lib.
 3. & Guid. Pap. d. q. 261. Deci. cōsil.
 237. col. 1. & in d. l. 1. in. 2. lectu. nu. 8.
 ff. si cert. peta. & Benedic. in d. verb.
 cætera bona, nu. 25. Gomez. in d. §.
 omnium, nu. 22. & in statuto ī casu
 notabili latè tradit Corn. cōsil. 104.
 ex nu. 19. lib. 2. Marian. Socin. iunior
 consil. 115. col. 1. lib. 1. Capel. Tolos.
 & ibi Aufrer. q. 315.

26 Inde infertur ad quæstionem su-
 perius tactam, quando publicantur
 seu confiscantur mobilia & immo-
 bilia, dicunt enim plures non publi-
 cari iura & actiones: vt ex Bal. An-
 gel. Imol. tradit Alex. in l. si constā-
 te. §. fin. nu. 9. ff. solut. matr. Idem di-
 xerunt Guadin. & antiqui, quos re-
 fert Tiraq. d. nu. 9. post præc. ubi hoc
 commiscet alijs materijs, & videtur
 vt receptum tradere: ita etiam negu-
 zan. de pigno. 2. par. 2. memb. nu. 10.
 Cerier de primoge. lib. 2. q. 9. nu. 3.
 Alex.

Alex. in terminis in publicatione bonorum cōsil. 244. lib. 6. vbi addit idē esse quamuis publicatio fiat cum si gnovniuersali omnia bona, vt si adijciatur mobilia & immobilia, non veniant nomina debitorum. Idem que est de mente aliorum quos Tiraq. citat & hic allegamus: Et cōprobatur ex Bart. & alijs citatis nu. proximo, & ex inferius adducendis, qui in proposito asserunt idem esse in dispositione indefinita quod in vniuersali: & probatur ex iurib. quæ adduximus super in. 7. conclu. circa l. Caius. ff. de lega. 2. Et hæc opinio videtur planè tenenda in publicatione & sic in materia pœnali & restringenda, cum idem cōmuniter à Doctōr. tradatur in donatione & legato, & sic in materia fauorabili: vt videatur procedere argum. à fortiori. Et tenendo hanc opin. in cōfiscatione, sine dubio dicas nihil referre an sententia loquatur simpliciter de bonis, an generaliter de omnibus bonis vt Alex. tradit in. d. cōsil. & est de mente aliorum: in quo minus bene contrarium scribit Moline. ad Alex. d. cōsil. in vlti. additio. adducens malè Tiraquel. qui id non scribit: & debebat Alex. in. d. cōsil. citare Alberi. in. 3. part. statu. q. 13. vbi idem concludit in publicatione & statuto pœnali, ne veniant iura & actiones cū agitur de bonis mobilibus & immobilibus, & ita Neguzan. de pignor. in 2. par. 2. memb. num. 10.

27 Vnde infertur errasse grauitè Chas

sane à quo cauendum est in consuetud. Burgun. in Rubri. 2. §. 1. nu. 14. fol. 94. col. 3. qui dicit quòd in confiscatione bonorū mobilium: veniūt iura & actiones quæ mobilibus dicit æquiparari, & asserit id à Doctōr. tradi. quod posset lectorem fallere. Doctōr. enim communiter contrarium scripserunt, vt vides, cum iura & actiones separent à mobilib. & immobilib. & in confiscatione etiā omnium bonorū mobilium & immobilium, non accedant alteri ex illis speciebus secundum Alexand. & comunē, & ita in legato mobiliū consuluit Alexā. quē sequitur Deci. Cōsil. 381. num. 5. & cōsil. 237. & Oldrad. cōsil. 219.

28 Sed aduertendum est, quod in publicatione bonorum, si sententia loquatur de mobilib. & immobilib. in casu quo de iure omnia bona cōfiscantur, videtur sententia intelligenda secundum iuris decisionem, vt tūc veniant iura & actiones, quia militat regula. d. l. si ademptis. C. de senten. pass. q. voluit Moline. ad Alex. d. cōsil. 244. libr. 6. & tunc potest dici quod pars bonorum trahit totum ex decisione legis, nec est cur relinquuntur nomina debitorum ei cuius bona mobilia & immobilia publicantur: sed etiam in statuto loquente de pœna mobilium & immobilium loquitur Alberi. d. q. 13. arguens ab odio pœnæ per. l. sanctio legum. ff. de pœn. & sic non est tuta declaratio Moline. nisi in casu aperte decisio

deciso aliquo lege cōfiscante omnia bona delinquentis, ad quam legem referatur sententia, ideoq; secundū illam debeat intelligi, iuxta. l. 5. §. si iudex. ff. de re iudica. cum similibus.

Hinc etiam ex hac decima conclus. infertur ad obligationem & hypothecam, in qua quotidie errant Notarij adijcentes verba illa mobilia & immobilia, quia tunc ex proximè adductis non venient nomina debitorum, vt in spetie dicit Angel. Aret. in. §. 1. Instita. de inutil. stipula. & alij quos citat Tiraquel. d. §. 1. glos. 7. num. 9. Neguzan. de pignor. in. 2. part. 2. memb. num. 9. limitado id notanter in casu quem tradit Nouell. de dote. 6. part. priuileg. 68. & 29 Neguzan. 4. membr. 2. part. nu. 84.

Sed in hypotheca posset teneri contra Docto. vt in obligatione bonorum mobilium & immobilium 30 veniant iura & actiones, quia est minus preiudicium, & quia mens contrahentium de omnibus bonis est, & illa adiectio Notariorum fit ex stylo, ideoque non debet restringere quod contrahentes volunt, argu. doctrinæ Bart. in. l. 1. nume. 10. in fin. ff. de iur. codicil. & quia in conuentionibus nō tam proprietates verborum quàm mens contrahentium attendi debet, vt in materia dicit. l. final. C. quæ respigno. obligat. poss. & in proposito notat Deci. consil. 472. num. 10. pulchrè Iureconf. in. l. in cōuentionibus. 219. ff. de verbo. signi. vbi ponit exemplum ad quod non

solent aduertere Docto, qui alibi in distinctè excludunt successorem particularem, quem Iureconful. ibi admittit, quod alio loco explicabimus Pro hac noua opinione facit regula illa iuris, quòd inducta ad augendum non debent afferre diminutionem & e contra. l. legata inutiliter. ff. de legat. 1. cum alijs. Facit etiam quod not. Paul. Castrè. in d. l. quam Tuberionis. §. fina. ff. de pecul. vbi refert se ita consuluisse. Nec esset nouū vt verbum generale, bona, quod precedit, non restringatur ex illa adiectione mobilium & immobilium, argum. tex. vbi talè Bart. in. l. quæsitum. §. fina. ff. de fund. instruc. de quo notabiliter agit Mathæ. de Afflict. in Decisio. 106. & Rip. in. l. cum filio, nume. 57. ff. de lega. 1. & in hoc posset adduci quod in simili scribit Fulgosi. in. l. 1. ad fina. C. si aduers. tract. vbi agit de quæstione quæ erat inter duos filios quos pater instituit. alterum in mille, alterum verò in bonis mobilib. & immobilib. & contendit Fulgosi. tunc quòd hic filius obtinebit etiā nomina debitorum, ex verò simili mente testatis, qui assignando certam quantitatem vni, & alteri mobilia & immobilia, videtur sensisse de omnibus bonis non exceptis iuribus & actionib. Quasi omnia bona huic dare videatur exceptis mille quæ specialiter & limitate alteri relinquit, quòd autem à mobilibus & immobilibus separentur iura & actiones est restrictio quæ fit

exiuris subtilitate, aliudque videtur tunc suadere mens testantis, quæ magis attendi debet secundum Fulgosi. quem male refert Corne. d. consil. 104. nume. 21. lib. 1. & Socin. Ne-
pos. d. consil. 115. col. 1. lib. 1. Et ita in simili quòd mens disponentis præferatur significationi mobilium vel immobilium tradit Deci. consil. 381. num. 5. quibus adde doctrinam tex. in. l. quisquis. ff. de verb. signi. & d. l. in conuentionibus. ff. eod. & ita in obligatione tentamus aliud dicendū, quàm in donationibus & legatis, vt etiam in alio fit differentia inter illa per Bart. in. l. si ita. ff. de aur. & argé. legat. & in alijs, vt ex Bald. Gomez. Crot. tradit doctiss. Couas. Ruu. lib. 2. resolut. cap. 5. num. 2.

31 Vndecima conclus. fit ad ampliationem præcedentis, vt illa qualitas vel adiectio mobilium & immobilium restringat nomen bona, quàm uis exprimat cum signo vniuersali omnia, vt est de mente omnium superius citatorum: & ita in specie tradit Bart. d. consil. 50. loquens de legato per verba generalia & vniuersalia & gemminata, vt etiam tradit Ias. in. d. §. in venditione, & fortius tradit Deci. consil. 237. num. 1. & ita cum signo vniuersali loquitur decisio Capel. 315. Aimon. referens plures in Rubr. ff. de legatio. 1. num. 72. & ita sentire Doctor. communiter, colliges ex Tiraquel. in. d. tracta. de retract. §. 1. gloss. 7. nume. 26. & ibidem num. 28. refert Corne. & Ber-

trand. ita consulentes, & in terminis ita colliges ex Ias. in. l. stipulatio hoc modo concepta ad finé. & in verbis generalissimis & gemminatis, tradit hoc Deci. in. d. consil. 237. col. 1. & in. l. 1. in. 2. lectu. nume. 8. ff. sicert. petat. post Guidon. Cecisio. 291. vbi loquitur etiam cum adijcitur dictio vniuersalis: ex quibus patet hâc esse receptam sententiam apud scribentes, & ita cõsulit Deci. in casu in quo erat dictum, omnia bona mobilia & immobilia vbicunque reperiantur, non venire iura & actiones, nisi de illis fiat specialis mentio, Deci. consil. 30. nume. 2. versic. quarto, iuncto num. 5.

32 Vnde cauebis ab Alcia. qui immemor commun. opinionis, contrarium scribit in. d. l. mouentium. ff. de verb. signi. putans verbum omnia, hoc casu operari, vt cum mobilibus & immobilibus veniant iura & actiones: & idem repetit Alcia. etiam in. l. 1. C. de sacrosanct. eccle. & cum sequebatur Moline. ad Alex. consil. 45. lib. 1. immemor communis sententiæ, sic etiam cum alcia. Hispanus Couas. in. c. relatum. 2. num. 1. in fine de testa. hâc autem recepta opinio iuuatur ex. l. quæsitum. §. penul. vers. Papinianus. ff. de fund. instruc. fulcitur etiam ex text. in. l. quæsitū. §. 1. ff. de lega. 3. vbi erat relictum cū signo vniuersali & verbis gemminatis, nec veniunt iura & actiones, vt latius comprobauimus supra in. 7. conclus. num. 13.

Duodecima conclusio fit in proposito, ut quamvis actiones de se faciant diuersam speciem bonorum, nec propriè dicatur mobilia nec immobilia, tamen aliquando regulantur & censentur secundum naturam rei ad quam competunt, ut in minore & Ecclesia actio competens ad rem immobilem, reguletur ut res immobilis, & non possit distrahi sine solennitate requisita in immobilibus, secundum gloss. l. 1. C. si aduer. transact. gloss. in Authen. de non alien. aut permutand. reb. eccles. §. 1. in verbo. numeranda: commendat Ias. in l. fina. num. 122. C. de iur. emphyte. notat Paul. in d. l. quam tuberonis. §. fin. ff. de pecul. vbi pulchrū verbum scribit: & circa hoc mirè variant scribètes, ut copiosè & vtiliter tradit Tiraquel. d. loco nume. 14. 15. & sequent. tandem verò nume. 17. probat hanc resolutionem, quam dicit receptiorem, & aliquib. modis eam declarat. & nouissime Hispanus Antonius Gometius de contract. capi. 10. col. 2. Aduerte tamen quòd secundum hanc resolutionem si eam indistinctè intelligas ut scripta est à multis Doctor. destrueretur illa recepta sententia quæ colligitur ex d. §. fin. l. quam tuberonis. semper enim actio competet ad rem mobilem vel immobilem, & consequenter semper posset connumerari vni vel alteri speciei, maximè attenda regula. l. qui actionem. ff. de regul. iur. & ideo hæc resolutio periculosa est:

in qua etià vltra relatos à Tiraquel. se inuoluit Mathæ. de Afflict. lib. 2. feudor. in. titul. de feud. cogno. nu. 49. cum sequen. referens & alios variantes: nec etiam satis se explicat Panor. in. c. nulli. numer. 9. de reb. Eccles.

34 Nec satisfacit resolutio Bart. in. l. potest. ff. de author. tutor. quæ Doctor. frequentius sequuntur, ut colligitur ex Panor. & alijs sup. citatis: & tradit Alex. in. d. §. in venditione, & Guid. Pap. in. consil. 52. Alex. in. consil. 125. nume. 4. libr. 1. & Aufre. ad Capel. Tolosan. in. q. 315. ad fin. Hispa. Suares allega. 20. pag. 3. Alcia. in. d. l. mouentium: si enim bene inspexeris distinctionem Bart. non cessat difficultas proximè tacta nec constat quando verificetur consideratio Bart. dicentis hanc resolutionem procedere, quando necesse est iura & actiones accedere alteri ex his speciebus bonorum: hoc est ignotū per ignotius. Nisi quoquòmodo intelligas Barto. ut necessum sit iura & actiones alteri speciei bonorum accedere

Quàdo agitur de bonis cōsiderādis in persona in qua ius cōstituit differēciā inter eius mobilia & immobilia, quæ regulariter cessat in illis personis: quæ liberè possūt bona sua alienare. Sed nec id satisfacit. Et in casu Paul. Castr. in. d. §. fin. l. quam tuberonis, non erat necessarium ut nomina debitorum applicarentur alteri ex his speciebus bonorū, & sic vides Paul. & alios non sibi constare. Vnde posset

set dici non esse generale sed particulare, quod colligitur ex glos. in dictis locis, ut scilicet ea consideratio tantum procedat circa solennia adhibenda in actionibus distrahendis: 36
 quæ doctrina in illis terminis probatur ex tex. cum glos. in l. si. ad resoluendam. C. de præd. mino. ut notat Cagnol. in l. qui actionem nu. 3. ff. de reg. iur. & alij ex supra relatis. Non autem tam generalis conclusio videtur deducenda ex illis glos. ne destruat doctrina principalis.

35 Item ex dictis Oldrad. in d. consil. 219. & Alberi. in d. l. mouentium in negocijs occurrentibus, non tam sequeretur hanc periculosam distinctionem Bart. & aliorum, quam rationem rei & mentem disponentium: quia aliquando ratio urgebit ut iura & actiones separentur à reliquis bonis: interdum ratio suadebit, ut inter mobilia & immobilia numerentur, ut in quaestione fulgos. (de qua sup. nu. 30. & opinione Moline. nu. 28. In casu autem d. §. in venditione. l. à diuo Pio, ex Bar. ibi. 2. opposit. iustissimum fuit ut nomina separarentur à cæteris bonis, ne lites ex litibus oriretur, si cogereur creditor seu victor exigere ab alijs. qui debitori suo deberent. Et ultra alios circa illas glos. & receptam resolutionem, vide vnum quod scribit Barto. in l. si sic legatum. §. fin. in fin. ff. de lega. 1.

Præmissis itaque his conclusionibus circa effectum nominis, bona, de quo fit mentio in omnibus legibus huius

titu. & sequentis nunc ex d. l. bonorum, & sup. traditis inferri posset ad plurima, sed ex multis pauca atque utiliora seligemus.

Primò igitur in proposito infero, longè aberrasse Hispan. Gomet. in d. §. omnium col. 6. in fin. Institu. de Action. num. 23. versic. tertio limitatur, qui securè scribit, quòd in omni donatione rerum vel bonorum, subaudiatur, ut veniant res vel bona loci in quo fit donatio, per text. in l. si fundus. ff. de euiction. & l. Medico. ff. de aur. & arg. lega. Sed miserè labitur, nec aliquid faciunt illa iura quæ citat: Verum enim est quòd donans, bona, sentit de omnibus illis quæ ubicunq; habet, nõ autem solum in loco donationis, cum omnia sua sint, & sic verba & ratio pariter militat in omnibus facit. l. in hac. C. de donatio. & de alibi sitis facit. l. 2. C. de excus. tuto probatur euidèter, quia dominium bonorum non limitatur ad certum locum, sicut de actionibus dicit text. & ibi notant ad confiscationem bonorum Alberi. & Iacobin. in l. si fidei commissum. §. tractatum. ff. de iudic. & in confiscatione etiam Bart. in l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interdic. & relega. & quæ tradit Deci. in cõsil. 207. Rubeus consil. 45. post Ias. & repentes latè in l. 1. C. de summa Trin. probatur hoc quia secundum illud dictum Gome. nõquam donatio improbaretur, quasi omnium bonorum præsentium & futurorum, contra

Bart.

Bar. & cōmunem in l. si. C. de pact.
& in l. stipulatio hoc modo. ff. de
verbo. obligation.

37 Nec vllō modo obstat. d. l. si fun-
dus. ff. de euiction. ibi enim disponi-
tur aliud omnino diuersum, nempe
quod vbi cauendum est vel satis dan-
dum, intelligatur secūdū consuetu-
dinem loci, in quo contrahitur: quia
ad eam tanquā proximiorē &
magis de mente contrahentium cē-
setur habita ratio. & ita Doct. quos
citatur Felin. in c. 1. num. 23. de spon-
sal. in quo adhibentur distinctiones
vt per Alberi. in d. l. si fundus, & Ro-
ch. in c. fina. q. 12. de consuet. repe-
tētes in l. 1. C. de sum. Trinit. & fid.
cathol. refert Andre. ab Exea. in li-
br. de pact. num. 498. Hispan. Anto.
Gomet. in l. 3. Tauri, num. 20. & pro-
cedit. d. l. etiā si res de qua agitur,
sit extra illum locum, vt tradit Iaco-
bin. de sanct. Georg. in l. non solum.
ff. de iur. dot. minus obstat. d. l. fina.
ff. de aur. & arg. lega. ibi enim vnicū
genus argenti legabatur, intelligit
tex. de argento quod erat tempore
testamenti, ex regula. l. si ita, eodem
titul. nec ibi fit restrictio sed declara-
tio, hic autem fieret restrictio, contra
verba & contra mentē disponentis.

38 Ex eadem generalitate & signifi-
catione huius nominis, bona, vtilius
infertur ad relictū bonorum, an cō-
prehendat venalia: in quo plures vi-
di docere, quod sub nomine bono-
rum in relictis, nō veniant venalia: id
q; incautē scribit Bal. in Rubr. C. de

verb. signi. nu. 4. Deci. cōsil. 381. nu.
5. idem Dec. in l. 1. nu. 24. ff. de regul.
iur. & Bellon. in consil. 9. num. 7. &
Carol. Ruyn. in consil. 155. num. 9. li-
br. 3. Deci. consil. 76. nume. 2. idem
Dec. in authen. præterea, num. 7. C.
vnde vir & vx. & in l. omnia nu. 1.
ff. si cert. petat. idē in consil. 389. col.
fina. nume. 11. & Hippolit. in Rubr.
ff. de fideiussō. nu. 195. sentit Soci. in
l. qui Romæ. §. Calimachus, col. 1. ff.
de verbo obliga. vbi Ias. tangit, sed
non satis resoluit, nu. 5. variat idem
Ias. in §. item seruiana, nu. 49 cū se-
quen. Institu. de Action. Sed ibi Go-
met. nu. 19. apertē dicit in legato ge-
nerali non comprehendi venalia, &
ibi etiam nu. 22. sic etiam Roman. in
Notab. 432. ita etiam Ias. in l. 1. C. de
verb. signifi. nu. 1. dum sequitur Bal.
in Rubr. eod. titul. quem retuli: &
idem repetit Ias. ibi vers. ex his ha-
bes, vbi citatur Barto. in l. diuus. ff. de
bon. damnator. qui id videtur dice-
re, nu. 4. & hoc tādē probat Crot.
in l. si. constante, in. 2. lectu. nu. 139.
vers. secundō, vbi sequitur Bal. in d.
Rubri. & idem Crot. in. 1. lectu. nu.
96. vers. idem etiam dicendum, vbi
melius incepit sentire: sed tādē ita
concludit cum Bal. In hoc variauit
doctis. Alex. in d. l. si. constante, nu.
27. vbi prius benē resoluit, sed statim
sibi repugnans subdit in vers. sed re-
sponde, quod in legato generali nō
veniet venalia, nec etiam in hoc ma-
net, variauit etiam Neguzan. de pi-
gnor. in. 2. part. 2. memb. nu. 15. cum
sequen

sequen. quibus addo, quod Alberi. in. d. §. vxori, in summario variat, & idem Alberi. in. l. vbi adhuc, nu. 10. C. de iur. dot. videtur cum his sentire, vt non veniant venalia: & aperte Bali. bi nu. 19. versic. sicut.

Fatetur autem Bal. in. d. Rubri. & sequuntur alij sup. relati, magis communiter, quòd in hypotheca generali venient venalia, licet nò in legato: quod colorant Crot. & Gomef. vbi supra ratione minoris præiudicij. Sed hi non aduertunt quòd Bal. quem sequuntur, loquitur generaliter de omni cõtractu, dicens plus cõprehendere contractum quam relictum de quo miratur Ias. d. §. item feruiana num. 50. maximè attenda regula. l. in testamentis. ff. de regu. iur. secundũ communem allegationem. eandem differentiam inter legata & donationẽ facit Bald. in. l. 1. ff. de sta. hom. Ad hanc autem opinionem circa legatum citauit Bal. tex. in. l. generali. §. vxori. ff. vsuf. lega. Quo etiam mouentur Deci. & alij: qui etiam in hanc partem adducunt tex. in. l. pediculis. §. item cum quæretur. ff. aur. & arg. lega. Sed melius citarent tex. in. l. seruos. 73. in. fi. ff. de lega. 3. Quimagis vrgere videtur. ad secundum verò. Quod Bal. & alij dicunt de hypotheca & contractibus allegat. l. cum tabernam. ff. de pigno. videsigitur Bal. Deci. & alios magni nominis voluisse in legato generali non comprehendi venalia.

Qua conclusione retenta, ipse Dec.

eam limitat vt procedat in legato in definitè prolato. putà cum legantur res vel bona: secus si addatur signũ vniuersale, omnes vel omnia, quia tunc dicit contineri venalia & ita in tot locis supra citatis semper hoc scripsit, adducens Bar. in. d. §. vxori: & hoc appellat ipse Dec. differentiã inter dispositionem generalẽ & vniuersalem: & ita cũ Dec. Bellonus. d. cõf. & antecos Ias. d. l. 1. nu. 2. C. de verb. sign. quod etiam repetit. Dec. eodem modo ad casum. l. obligatio ne generali vt statim trademus & cũ Dec. plures, quoseius autoritas traxit, qui idem scribit conf. 4. 2. nu. 2.

Sed Bal. in. d. rub. lapsus fuit magisq; errauit Dec. vbi supra, tã in cõclusionẽ, quàm in allegatione tex. & Bar. in. d. §. vxori: veraq; cõclusio est vt regulariter in legato generali rerum vel bonorum cõprehendantur venalia secundum verbi significationem maximè cũ in legato nò fiat præiudicium testatori, qui dum vixerit omnia sua integrè habebit & de eis libere disponet, & hoc probat tex. in. d. §. vxori. & ita vult gl. ibi & gl. in. l. pediculis. §. item cum quæretur dũ in illis iuribus ex particulari ratione inquit glos. non comprehendi venalia, sentiens regulam esse vt comprehendantur.

39 Ideo autem in. d. §. vxori non cõprehenduntur venalia quia nò fuit legatum simplex, sed cũ relatione ad locum. vt patet ex litera. Vnde talis relatio restringit vt glos. ibi recte

sentit citans. l. Caius. ff. de lega. 2. de qua latè egimus superius in. 7. & 8. conclus. Quæ restrictio etiam tunc fit ex regula iuris, qua habetur non censeri esse in loco ea, quæ ibi extant vt quàm citò inde amouentur. ex. l. quæsitum. §. prædia. ff. de lega. 3. & l. ex facto. 35. ff. hæred. insti. ita etiam intelligūt Bal. & Cuma. in. d. §. vxori: & ex Bart. benè colligit Alex. in. d. l. si constante. nu. 27. idem volunt Pau. & Cor. in. l. 1. C. de verb. sig. tradit notanter Hispa. Couas Ru. à leiuua, vir eruditione & virtute insignis lib. 2. resolu. cap. 5. cuius relatione dicat hanc communem esse sententiam, & ita verè sentit Benedict. in. c. Rainuncius verb. cætera bona. n. 15. & Negu. in. d. loco. n. 37. bene explicans verba Bar. & eum in hoc sequitur Cagno. in. l. 1. nu. 21. ff. regul. iur. & in. l. si. n. 258. C. de pact. & Molinæ. ad Dec. d. l. 1. & Paul. Picus. in §. Titia cum nuberet. nu. 111. ff. de lega. 2. & Aimon in. l. 1. nu. 73. ff. de leg. 1. & ita bene sensit Alex. conf. 118. nu. 5. lib. 5. bene etiam sensit Affi. decis. 105. n. 6. ver. an autè. & Alci. in l. is quinquatus. 210. in fi. ff. de verb. sig. & Ioã. dilectus de arte testandi. capi. de lega. caute. 19. & nouissimè Anconitanus stracha. in tracta. de mercat. titulo mandati pag. 170. Ex quibus (si numerum attendis) patet hanc esse receptiorè sententiam. Eodè modo respondetur ad. l. 1. C. de ver. sig. legatis enim prædijs non poterant comprehendi vænalia, vt text.

inquit, nec alia, quæ non erant naturalia prædiorum de se, vel ex vsu domini. Quod vltra Docto. melius explicatur attento. Quòd nomen prædiorum non comprehendit res diuersas ibi existentes: qualitas autem adiecta. de prædijs instructis non refertur ad accidentalialia vt probat tex. in. l. cū. de Lanionis. §. sabinus. ff. de fun. instr. quæ ibi notat Bar. & Boer. decis. 160. ad fi. ad idè text. optimus in. l. fundi versi. labeo. ff. de action. emp. quæ ex tollit Ias. l. si. n. 12. ff. de const. princi. & sic patet. d. l. 1. & d. §. vxori. probare magis hanc veram & receptiorè sententiam contrà Bal. Dec. & alios vt in legato generali veniant vænalia.

40 Obstare tamen videntur duo illa iura. f. d. §. item cum quæreretur. l. pediculis. ff. aur. & arg. le. & d. l. seruos in fine. ff. de lega. 3. nã in. d. §. itè cum quæreretur legauit mulier omne suum ornamentum muliebre & tex. inquit, si mulier negociat rixerat non comprehendi ornamentum vænale sed id, quod testatrix ad suum vsu paratum habebat: eodem modo in. d. l. seruos. legauit quis seruos suos & text. inquit quòd si testator vænalicariam vitã exercebat in dubio non contineri eos quos comparauerat vt illico distraheret qua si eos magis mercis loco quàm suorum habuisse credendus sit. Nec satis facit solutio quam sentit glo. in. d. §. item cum quæreretur verbo non videri. Quæ notat ibi pronomen mea restringere

stringere legatum ne cōprehendat vænalia: quasi mea vel sua non dicantur nisi quæ ad proprios vsus parata sunt. Quam inter pretationem probat Bar. in illo §. & Paul. in d. l. i. C. de verb. sign. & Ias. in l. qui Romæ. § duo fratres nu. 62. ff. de verborum obliga. & Hispa. vbi supra nu. 1. ver. 2. & nu. 3. vers. 4. conclus. & videtur probare Ias. in l. grege legato num. 3. ff. de leg. i. dum citat. d. l. seruos.

Obstat enim manifesta ratio: quia regulariter secundum communem sensum non potest fingi exemplum legati sine illo pro nomine. nō enim aliter testatores legant vel relinquūt nisi cum adiectione illa. bona mea, seruos meos, ornamentum meum, & similia. obstat etiam recepta doctrina quæ in alijs articulis habet pronomen meum, non restringere, vt ex Bar. & multis adduximus supra in. 3. conclus.

Vnde aliter succurrendum videtur huic non leui difficultati vt hæc duo iura intelligantur procedere in diuerso casu. Nos enim in principali quæst. agimus de legato generali rerū. vel bonorum & tunc asserimus comprehendere vænalia: at in illis iuribus nō fuit legatum generale, sed potius certa species bonorum expressa fuit inter quæ longa est differentia: quā vt receptam tradit Alex. in d. l. si cōstante. nu. 24. vers. præterea & ante cum Romam. §. si. eiusdem. l. nume. 8. licet id non adducant ad intellectū horum iurium. Nec mirum si plus

comprehendat legatum generale quàm legatum certæ bonorum speciei: ex adductis à Roma. & Alex. & ex eo quod ratio suadet verba magis generalia latius extendenda. argu. tex. in l. si ita stipulatus. 56. ff. de fide iussō. & l. i. & generaliter. ff. de leg. pres. l. in fraudē. §. fin. ff. de mil. testa. quo argumento vtuntur. Docto. in varijs articulis vt per Tiraq. in l. boves. § hoc sermone. 26. limita, quæ differentia etiā iuuatur ex mente disponentis. facilius enim & proprius inter bona sua numerabit quis vænalia, quàm vbi descendit ad certam bonorum speciem. in qua habet vænalia & non vænalia, & ita illa duo iura accipiēda videtur vt sustineatur receptior sententia: aliter enim difficultas a Doct. nō resoluitur. Negari autem nō potest quòd illa iura nō loquuntur de legato generali rerum vel bonorum simpliciter & ita intelligo Bar. qui contra adducebatur in d. l. diuus num. 4. ff. de bon. dam. loquitur enim de relicto panorum, nō de legato rerum vel bonorū simpliciter. Quod ex Alex. videtur resolueri. Picus in §. titia cum nubret nu. 112. licet obscure tractet. & Neguzan. d. 2. memb. uum. 16. & ita potest intelligi Angel. non solitus referri in l. cum tabernam. ff. de pig. in exemplo mercatoris legantis panos cum ijs quæ domi erant. Aperte autē inuit. tex. in d. §. item cum quæreretur. Quòd vbi excluduntur vænalia non excluduntur quando relictum

non posset ad alia referri vt patet ex text. ibi si habuit propriū ad vsū suū paratum. idemque significat. d. l. seruos ibi si habuerit proprios, quorū operas. Quod suadet iuris ratio ne dispositio irrita maneat: & ita in illis iuribus declarat Alber. & Cuma. in. d. l. seruos: prius glo. recepta. in. d. §. item cum quæreretur Pau. & Ias. in. d. l. i. C. de verb. sign. Ias. d. l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 62. faciunt congesta à Feli. in. c. i. col. i. num. 8. de rescrip. ab Hipol. de fideiussio. nu. 194. sic aliās fit interpretatio legati ne sit sine effectu. in. l. Meuius vbi glo. & Pau. notat. ff. de lega. 2.

42 Ex dicto autē. §. vxori. & d. §. itē cum quæreretur, videbis ibi relictū fuisse cum signo vniuersali, omnes, vel omnia, non tamē venire vænalia illis casibus, ob ratiōes particulares, de quibus proxime diximus. Ex quo sequitur lapsum in hoc fuisse sæpissimē Deci. qui in dictis locis scripsit adiecto signo vniuersali semper venire vænalia, vt superius retuli. Cū illa iura apertē cōtra dicant: ad quod etiam facit tex. in. l. debitor. ff. de pigno. inspiciendo cōventionem, quā tex. ibi refert, & decisionē, quæ non distiguit inter verba vniuersalia, vel simplicia. faciunt quæ superius dixi in. 7. cōclus. nu. 13. & conclu. 11. n. 31. Inspecta item litera. d. §. item cum quæreretur, constat ibi legatum fuisse relictum filix dulcissimæ: & tamen non comprehendi vænalia: & sic probat tex. Quod vbi in relictō

nō veniunt vænalia, non mūtetur id ius, quanuis relictum fiat liberis: nec ibi operatur ratio sanguinis, vel dilectionis & cōsequenter patet contrā illum text. loqui Roma. notab. 643. Benedict. d. verbo & cetera bona. n. 15. vers. nisi esset. Quod in simili ad monuimus superius circa. l. Caius. ff. deleg. 2.

43 Bar. autem in. d. §. vxori, quem Dec. male citauit, non dicit quod dictio vniuersalis adiecta rebus legatis, facit comprehendi vænalia, quando aliās nō cōprehenderentur: nec distinguit inter legatū vniuersale, vel simplex, vtroq; enim casu idē ius est: sed distinguit Bar. in casu illius tex. an ratio ad locum fiat simpliciter, an cū signo vniuersali vt quanquā priori casu nō veniāt vænalia veniāt tñ in posteriori, pvt si dicat testator lego q̄ habeo in tali loco quocunq; modo ibi sint, vel quolibet modo ibi ea habuero. Hęc est mens Bar. vt vere intellexit Alex. in. d. l. si constante. Ne gu. d. 2. mem. 2. par. num. 37. & Cozas Ruu. vbi supra & Afflict. d. decif. 106. & Aimon. d. l. i. ff. de leg. 1. vt ficeo casu magis operetur dictio vniuersalis in relatione ad locum, quā in nomine rerum, quę relinquuntur, quasi ea geminatio verborum in relatione loci, ostendat mentem disponentis velle comprehendere vænalia, & quæ ibi quoquo modo reperiātur. & doct. Bar. ab omnibus recepta est vt colligitur ex supra relatis, & firmit Hipol. in. l. vnius. §. cogniturum

turum numer. 28. ff. de Quæstio. id-
que videtur. Probare Imol. in. l. si. ff.
de donat.

Sed contra Bar. instabit quis for-
san ex. d. l. Caius. ff. de lega. 2. & for-
tius ex. l. si mihi Mevia. 90. §. 1. ff. de
lega. 3. vbi etiam in relatione ad lo-
cum fuit adiectum signum vniuer-
sale, & tamen non veniunt ea, quæ
aliàs non venirent. Quod patet ex.
d. §. 1. ibi cum his omnibus agris. &
ibi cum cæteris vniuersis speciebus
quæ in eisdem fundis erunt. & ibi
vti optimi maximique sunt. & vt
plenius dicam ita vt clauduntur. ta-
men respondet text. non venire in-
strumenta emptionum, nec nomi-
na debitorum, quorum scripturæ
ibi reperiuntur. videtur igitur. ille
text. destruere resolutionem Bar-
to. quæ tamen amplectenda est: &
huic difficultati respondendum est
distinguendo inter incorporalia, &
corporalia: Bart. enim in. d. §. vxori
loquitur de rebus corporalibus ex-
istentibus in loco, quæ comprehen-
di possunt ob illam geminationem,
& vniuersalitatem adiectam relatio-
ni loci. Quia cum sint corporalia,
non absurdè in loco esse dicuntur. at
nomina debitorum, aliaque iura
in corporalia nunquam dicuntur ef-
se in loco, licet fingas verba gemi-
nata, & vniuersalia etiam in ipsa re-
latione loci: ex ratione dict. l. Caius
& l. si fidei commissum. §. tracta-
tum. ff. de iudic. quod in proposito
comprobari potest ex doctrin. Bar-

to. in. l. cum pater. §. mensæ n. 9. vers.
quæro. ff. de leg. 2.

44 Nec omittendum est quod scri-
psit Deci. conf. 472. ad fi. vbi vide-
tur limitare iura, quæ dicunt in le-
gato non comprehendi venalia vt
intelligentur de venalibus mercato-
rum, vel eorum, qui emerunt ad
reuendendum: non verò de venali-
bus ex redditibus bonorum, & pos-
sessionum testatoris. Quod sequi-
tur Hispanus vbi supra, nec colore
re caret. potestque congruentius ap-
plicari ad dict. l. seruos. ff. de legat 3.
& ad. d. §. item cum quæretur: quæ
iura loquuntur aperte de negociato-
ribus, & exercentibus vitam venali-
ciariam.

Sed aduertendum est, quod Bar-
to. in. d. l. Diuus numer. 4. ff. de bon.
damni. & Docto. communiter in. d.
l. 1. C. de verb. sign. circa textum. ibi:
indistinctè intelligunt, & ponunt
exempla tam de venalibus causa ne-
gociationis, quam de ijs, quæ testa-
tor ad vedendum habebat ex fructi-
bus bonorum suorum: & ad hoc est
textus in dict. §. vxori dum loquitur
de vsu fructu salinarum & fundo-
rum & excipit ea, quæ ibi erant mer-
cis causa eaque appellat venalia: licet
sint ex Salinis testatoris, quod non
aduertit oculatissimus Hispa. in. d.
capit. 5. versicu. tertio apparet. idque
procedere videtur vbi fit legatum
cum relatione ad locum, vt tunc ve-
nalia cuiuscunque generis non com-
prehendantur, ex ratione. d. l. ex fa-

do. ff. de hæred. institut. cum supra adductis. Sed verè opinio Dec. æquitate[m] habet, vt teneri possit extra terminos d. §. vxori attentæ origine rei, quæ non ex negociatione, sed ex fructibus possessionum emanauit. causa enim originalis attendi debet, vt in l. qui habet. ff. de tute. l. qui id, qd. ff. de donatio cum alijs.

45 Ex prædictis infertur ad contractus. & primùm. vt in donatione rerum, vel bonorum comprehendantur vanaalia, vbi non fieret relatio ad locum, nec esset alia ratio particularis, quæ restringeret donationem. Quod voluit Baldus in d. Rubrica. C. de verbo. sign. & in d. l. i. ante nu. i. vers. sed pone. ff. de statu homi. nō enim loquitur tantum in hypotheca, sed in donatione, & omni contractu vt refert Alex. in d. l. si constante num. 27. versic. sed responde: & Ias. in dict. §. item Seruiana num. 49. & Neguzand. dict. 2. membr. 2. part. numero. 15. militant enim rationes supra adductæ circa legata. & sic cessat illa anxietas Ias. in dicto. §. item seruiana qui mirabilem putabat differentiam Bald. inter legata, & contractus cessat etiã confusio Alexand. circa hoc in dict. l. si constante & Neguzan. d. 2. memb. dum non satis explicant: an sit idem ius in relictis, & donationibus, cæterisque contractibus. Quod nota ad ea quæ congerit Ias. in lege quæ de legato. ff. de leg. i. Alibi aut inuenio Doct. sibi cōtrarios velle vt plus cōprehen-

datur in legatis, quā in cōtractibus: et in hac materia, vt colligunt ex Ang. & Pan. n. 2. in l. certo. ff. de seru. rust.

Ex quo infertur quod donationes & contractus non debent separari ab hypotheca, nec esse speciale in obligatione generali: vt ex Bald. male colligebat Crotus in dict. l. si constante. i. lectu. numero. 39. versic. nam confirmo: & in. 2. lectu. numer. 139. versic. Secundo. Et Gome. dict. §. item seruiana numero. 22. versic. & ratione: dum ponderabant specialiter in hypotheca minus præiudicium: quasi diuersum esset in donationibus, alijsque contractibus. In quo etiam cauendum est ab Hispan. dict. capit. §. nume. 2. ad finem.

Inde etiam resultat secundum Bal. Alex. in dictis locis, & magis cōmuniter Doctores, vt in generali obligatione bonorum veniant merces & vanaalia: quod videntur probare quasi argumento à fortiori Crotus, Gomef. & Hispan. vbi supra: sed argumentum à fortiori hoc casu periculosum est, cum aliqui. Docto. dubitent an in obligatione vanaalia cōprehendantur, vt inuoluunt Angel. & Ias. in dict. §. item Seruiana, & contrariū tentauerit Socin. in lege. qui Romæ. §. Calimachus numero. 2. ff. de verbor. obligatio. & ante Soc. ita dicebat negatiuè Iacob. de Aren. Quem Bart. refert in dict. §. vxori in princ. ita etiam dicebat Paul. in d. l. i. C. de verb. sign. numero. 2. versic. idem. si aliquis. Roma. & alij rela-

ti à Negu. d. loco num. 14. qui tamē
concludit communem esse senten-
tiā vt compræhendatur. & ita Iaf. d.
§. Calimachus nu. 5. & Ripa. l. 1. nu.
8. ff. de pigno. & hanc partē magis
probat Bar. in. d. §. vxori, dū repro-
bat argu. Iacob. Aren. Quem ita vi-
detur intelligere Bal. hoc tenens in.
l. cū tabernam. ff. de pigno. vers. sed
quæro & Cuma in. d. §. vxori.

49 Ex his infertur ad intellectū. l. cū
tabernā. ff. de pig. variat enim Doct.
vbiq; Bal. enim in. d. Rub. C. de ver.
sign. eam citat vt in obligatione, &
cōtractu veniāt venalia: & ita frequē-
tius Doct. & tamē Pau. in. d. l. 1. C. de
verb. sign. ad contrariū eam allegat,
sed male. & longe aliter eā citat idē
Pau. in. l. certo generi. ff. de seru. rust.
præd. aliter etiā variant Docto. nā
idem Bal. in. l. certi iuris. 6. q. C. loca
intelligit. d. l. vt ibi veniant merces,
quia expresse obligatæ fuerunt. qua-
si dicat quòd sub generali, vel tacita
obligatione nō cōprehēduntur: sed
tamen in tacita idem iuris est secun-
dū verā, & receptam sententiam vt
veniunt merces, & venalia Hispan.
d. c. 5. nu. 2. & Negu. d. 2. memb. Ri-
pa. d. l. 1. nu. 8. ff. de pign. & ita sine
dubio tenendum asserit Zaf. in. d. §.
itē Seruiana. n. 20. & ibi Ioachimus.
colligitur ex Bar. recepto in. d. l. arcō
stāte. n. 73. vers. 3. quæro & ibi Alex.
d. n. 27. contra Roman. & ita contra
Soc. resoluit Iaf. d. §. Calimachus. n.
5. in quo mirē fluctuat Gome. in. d. §.
item seruiana. nu. 22. & 23. qui tan-

dem communem probat.
Circa quā. l. cum tabernā aliqua sunt
à Doct. male explicata. Aduerto igī
q̄ ibi obligatio fuit expressa quoad
tabernam, & sic licet possit iure ex-
tendi ad hypothecam tacitam, non
tamen loquitur de tacita omnino.
Quod confundunt plures ex supra-
citatatis: maximē in. d. l. si. constante.
Similiter ibi non fuerunt specialiter,
vel expressim obligatæ merces, sed
taberna: ideoq; dubitatio erat apud
iureconf. an merces obligarentur. qđ
non aduertit Bald. in. d. certi iuris &
plures ex allegatis: maximē in. d. §.
item Seruiana.

Variavit itē circa illā. l. Bar. in. l. cū
pater. §. mēse. n. 7. ff. de leg. 2. primò
enim intelligit ibi esse speciale in hy-
potheca, vt obligata taberna veniāt
merces, vt tex. inq̄t: diuersūq; vult in
donationibus, & vēditionibus: cū ita
respōdeat ad. l. qui tabernas. ff. de cō-
trah. emp. & adducit illam rationem
in hypotheca, quia est minoris præ-
iudicij & ita Alcia. in. l. instructa. 185.
ff. de verb. sign. quā differentiā etiam
videntur probare Crotus. Gome. &
Couas. vbi supra: dū considerat eadē
rationē speciale hypothecæ, ita etiā
videtur resolvere Bar. in. d. l. cum ta-
bernā vers. & ratio & ibi Cuma. quā
differentiā improbat ibi Salic. vers.
cum nō appareat vrgēs ratio, & Bar.
in. d. §. mēse, non sibi constans sub-
dit secundò quod in. d. l. sub obliga-
tione tabernæ veniunt merces quia
debitor nō habebat ius aliquod in lo-

co: seu taberna ideòq; ne obligatio irrita sit veniūt merces, & hoc vt nouum scribebat Gome. d. §. itē Seruiana. n. 22. ad fi. vers. & ideo ego puto: potestq; fulciri ex. d. l. ibi, quæsitum est vtrū eo facto nihil egerit: non citato Bart. ita scribit Floria. in. l. certo generi. n. 3. ff. de seruit. rust. præd. Sed verius Credo quòd vbi obligatio expressa vel tacita esset generalis omnium bonorum, indistincte veniret taberna cū ijs quæ in ea haberet debitor, & cum vānalibus ibi repertis, secundum receptiorem sententiā: cui nō oberit varietas Bar. & cōfusio aliorū: eos enim excusare poteris, vt intelligatur variare tātū in terminis. d. l. cū tabernā: quādo obligat taberna, nō vero generaliter obligatur oīa bona. Adhuc etiā in obligatione tabernæ iuxta terminos ipsius. l. placet differentia Bart. vt facilius admittamus obligari merces: nō tantū ipsam tabernā: non autē ita indistincte in donationibus, vel alijs cōtractibus: quia in his agitur de maiori præiudicio: declarando tamen ex Bar. & Cuma. vt in vēditione attēdatur quātitas prætij, vt sciatur an sola taberna, an etiā merces veniāt, argumēto gl. in. l. ff. de superficie. verb. agēdo: declarando etiā vt donatio tabernæ cōprehēdat merces, quādo alias donatio esset sine effectu: putā si donās non haberet dominiū tabernæ, sed eā cōduxerat, haberetque in ea merces ob quas appellat tabernā suā. l. tabernæ. ff. de fūdo instr. facit. l. an qd̄. ibi, nisi nullū

domini fuerit. ff. de fun. inst. & supra diximus ad gl. §. itē cū quæreretur, & ita in terminis dicūt Ange. & Pau. n. 2. in. l. certo generi. ff. de seru. rust. præ. " Quæ ratioe si dñs tabernæ eā obliga " ret nō sub nomine tabernæ, sed sub " nomine domus, crediderim cū Alb. Salic. & Cuma. in. d. l. cū tabernā. nō cōprehēdi merces, cum verba id nō ferāt: nec enim quis nomine domus simpliciter cōputat merces, quas ibi habet: arg. tex. l. quītus. §. i. ibi, nō facile. ff. de auro & arg. lega. & tūc cū obligans domum sit dominus, iā patet actum non manere sine effectu.

Ubi verò obligaretur taberna à domino ipsius. s. soli, & ædificij & mercij, crediderim verius ex Salic. ibi, vt cōprehēdatur merces ob specialē rationē minoris præiudicij: quidquid inuoluāt Bar. Alber. Ang. & Cuma. ibi dum opponunt de. l. q. tabernas. ff. de cōtrah. emp. nec equū est vt maligna fiat interpretatio cōtra creditore, cum debitor nō oneretur: & sic nō distinguo an taberna sit obligantis, an reipu. an alterius: cōtra plures Doct. quidquid etiā videatur sentire gl. i. ibidē. Quod iuuatur, quia in obligatione nō cadit illa restrictio & cōparatio prætij ad res obligatas: cū pro minimo multa bona obligari soleāt ab homine & à lege, vt docēt experientia, & leges. C. & ff. in quibus caus. pig. tac. contrah.

Ex quo in ea sum sentētia, q̄ licet obligatio fiat cū relatione ad locū adhuc tamē cōprehēdantur vānalia, si,

in eo loco obligāsolebat ea habere, vel habere sperabat, quā nec facile de alijs rebus conuentio sortiretur effectū, licet posset controuerti ex verbi Bar.in.d. §. vxori: & Bal.eū citātis in d.l.cum tabernā. Alex.d.l.si cōstāte. Neg. & Hispa.vbi supra, dum etiam in hypotheca admittunt restrictiōnē ex relatione ad locū: sed loquūtur generaliter: nos vero attentis circumstantijs negocij, quod comprobatur ex Ripa in.d.l.1.n.9, ff.de pigno.

Hinc infertur quod si agatur de hypotheca tacita, quę fit ex inductis & illatis, distinguatur vtiliter quod Doct. inuoluunt. Nā si creditor erat dominus tabernę, tunc indistincte obligatur vānalia inducta à cōductore: cū de ijs, & nō de alijs verificari possit obligatio legis, & dispositio intelligi debet secundum subiectā materiā & qualitātē rei, de qua agitur. l. si vno. ff. loca. l. si stipulatus. ff. de vsur. cū alijs. Nec tūc posset cōtra induci text. in. l. debitor. ff. de pign. imō iuuat, si mature cōsideres ibi enim attēditur natura rei, quod etiā hīc sequimur: facit. l. quę sūt. 76. §. 1. ff. deleg. 3. & quę diximus superius ad. l. 1. C. de verb. sign. Et vltra iā dicta intelligi potest text. in. d. l. cū tabernā, ibi, vtrū eo factō nihil egerit: vt illa verba intelligantur nō solum quia taberna nō esset debitoris, sed etiā quā vero similiter parui valoris esset deptis mercibus: ideō quod dici posset nihil agi, si merces nō obligaretur. licet taberna debitoris esset, facit tex. in princ. inst. ad. l. fale. ibi, p

nullo vel minimo, cum vulgaribus.

Illud etiā ex. d. l. vtiliter colligēdū est in respōso, ibi, quę mortis tēpore: vt quauis taberna merciū obligetur expressim vel tacite, nō impediatur libera facultas alienādi, & emptores securi erūt, effectusq; hypothecę tūc liget ea tantū, quę creditor inuenit quādo agere voluerit: idq; probāt Bar. Albe. Salic. Ange. & Cuma. ibi, Crotus & Neg. vbi supra: Zas. d. §. itē seruiana. n. 21. & ibi Gome. n. 22 ad fi. & ante eos ita declarat Cyn. i. l. vbi adhuc. n. 19. q. 15. C. de iur dot. vbi Bal. n. 19. hoc dicit notatu dignū: ex quibus cōstat vtilitātē creditoris tūc fore quōad merces, quas inuenit: quod non percepit Ias. in. d. §. itē Seruiana. n. 51. atq; erit tunc verū dicere (si cū iudicio attēdas) hypothecā eo casu magis dari in mercibus futuro quę extātibus tēpore cōuentiōis: presentes enim quotidie alienabūtur, vt cōstat ad sensū, quod nō percipiēs Soc. miserē labitur. in. d. §. Calli. n. 2. tētās in obligatiōe merciū nō cōpræhēdi futuras: quod est cōtra illā. l. & receptas sē tētās, vt melius contra Soc. aduertit ibi Ias. n. 5. & Ripa. d. l. 1. n. 8. ff. de pign. pro quo est ratio Bar. & Bal. in. d. l. cū tabernā Bal. d. l. vbi adhuc. n. 19. s. quod vbi obligatur merces videtur cōtrahētes sentire vt alienatio nō impediatur cū vānalia sint ī cōtinua distractione, creditori autē satis fit futuris mercibus: cū taberna sit quod vniuersale vbi nouę merces subrogatur in locū distractarū, manēte sēper nomi-

ne tabernæ argumen. l. proponeba-
tur. ff. de iudi. tex. & ibi Bar. & Alex.
in. l. si grege. ff. de leg. 1. Resultat igi-
tur ex supra dictis quòd dict. l. pro-
prie non loquitur de expressa obli-
gatione mercium contra Bald. in. d.
l. certi iuris & contra plures. Nec de
obligatione legali tacita contra Ias.
dict. §. item seruiana numero. 21. &
contra aliquos ex supra citatis. Nec
loquitur de obligatione generali, cõ-
tra quã plures, sed procedit in termi-
nis, quos superius verè annotauimus.

47

Tandem ex supra dictis infertur
ad. l. obligatione generali. ff. de pi-
gno. vbi à generali obligatione ex-
cipiuntur aliqua quæ iure consul. ex-
primit, & quæ in specie vere simili-
ter non erat obligaturus debitor, de
quibus agit Mathaf. nota. 137. Alex.
in. l. si constante nu. 26. & nu. 28. Pa-
la. in repet. c. §. 38. & §. 70. nu. 11. &
Calcaneus conf. 29. numero. 11. &
Alci. in. l. alienatum. ff. de verb. sign.
Deci. cõf. 30. Gerar. sing. 36. Neg. de
pigno 2. part. 2. mē. n. 34. cū sequen.

Ex quorum dictis longe vtiliter
colligi possunt plures ampliaciones
& limitationes ad. l. illam. quam hîc
adduximus: quia Dec. in. d. l. omnia
n. 1. ff. si cert. pet. & d. cõf. 30. n. 4.
& alibi sæpe intelligebat vt. l. illa nõ
procedat quando bona omnia obli-
gantur. constituendo differētiã in-
ter obligationem indefinitã & vni-
uersalem, quã sequitur Purpu in. d.
l. omnia & in. l. 1. n. 47. ff. offic. eius
& Alcia. l. si. n. 81. C. de pactis & Ri-

minal. instit. quib. alien. licet nu. 179.
idemque cõsuluere Corn. Ias. Curt.
iun. quos refert doctus & diligens
vir Aimon in. l. 1. nu. 47. ff. de leg. 1.
vbi ipse melius aduertit & contrariũ
probat, & ita melius Soc. in. l. si is qui
ducēta. §. vtrum. n. 4. ff. de reb. dub.
& alij melius aduerterunt quos re-
fert & sequitur Cagn. in. l. si. nume.
255. C. de pact. & Negu. in. d. 2. mē.
n. 37. & pro hac veriore sentētia stat
ratio. d. l. licet enim obligatio sit cū
signo vniuersali: omnia bona, adhuc
militat ratio æquitatis, qua lex exce-
pit certa bona. militat etiã alia pars
rationis ex vero simili mēte obligan-
tis. Quod probat tex. vbi Docto. ita
sentiunt in. l. 1. C. que respign. oblig.
poss. probatur etiam hæc pars non so-
lum à ratione, sed à verbis. d. l. dum
loquitur de obligatione generali, nõ
enim est verũ quod Decius & alij
præsupponebant: dicentes vbi adijci-
tur particula, omnes, vel, omnia, ibi
dispositionem appellari vniuersalem
non generalem. & plus compræhen-
dere. imo verius dicendum est quòd
eorum differentia valere posset ad
distinguendum, inter indefinitã &
vniuersalem, (licet & in hoc regula-
riter contra eos sit veritas in iure) sed
in proposito. d. l. loquētis de obliga-
tione generali, verũ & propriũ exē-
plũ est vbi adijcitur dictio, oēs, vel
oĩa. idq; appellatur generale, vt do-
cet Bar. in. l. si ita co. 2. n. 4. ff. de auro
& argen. lega. Bart. in. l. generali. §.
uxori. ff. de vsufr. lega. quam doctri-
nam

nam

nam vt receptissimam tradit Alex. in.l.Grege legato nu.2.ff.de lega.1. & probatur plane ex text. qui ponderari non solet in.l.illud.§.fina.ff. de minor.&ex text.in.l.quoties.§.fin.ff.de vsufu.ad idem potest vere expendi text.in.l.nam quod.§.fina.cum.2.ll. sequen.ff.ad trebel. notat Bartol.in.§.non omnis eiusdem.l. ibi omnia vel simpliciter.idem probat tex.in.l.2.C.de pigno.ibi generaliter vniuersa bona. notat Bartol. & ibi est bonus text.in l.si legatus.§.1. ff.de trebel.exceptio autem quando fit à lege ex particulari ratione contra verba:non debet cessare tam leuiter,vt Decius & sequaces volebāt obditionem, omnes, vel omnia. quod colligitur ex text. in. l.si mihi meua.90.§.1.& fin.de leg.3.ex text.in l.quintus.§.1. &l.pediculis.§.item cum quæreretur.ff.de auro.& argé. leg.ex text. in.l. quidam hæredem. ff. de vino triti. lega. ex text. in .l. Quæsitum.§.penult.ff. de fund. in struct. quæ iura obseruauit, aliaque expendi possent:vt caueant iudices in praxi ab errore Decij totque insignium virorum in re quotidiana. vt etiã aduertant iuris periti nō esse tantum tribuendum argumento à verbis generalibus, vt superius retuli & tradit Zasius. lib.1.respon.c.1.& ita imponimus finem primæ parti huius Rubricę.in qua beneuolus lector ignoscet prolixitati, præsertim multis vtilibus coniunctæ.

SVMMARIVM.

- 1 Agitur de patria potestate ex qua liberi patribus acquirunt.
- 2 Id ius matribus non concessum.
- 3 Patria potestas magis a iure ciuili est secundum Bart. & communem sententiam.
- 4 Potestas patria saepe in iure designatur ex nomine sacris.
- 5 Explicatur verba. I.C.in.§.1.l.1. ff. de rei vend.
- 6 Ponitur differentia inter patrem & matrē. & Tractatur intellectus.l.pen.ff. de fideicommiss. liber.
- 7 Agitur de litera & sensu.l.1.§.pietas.ff. de libere hom. Exhib.
- 8 Ostenditur aliquando vtilius agi cum liberis illegitimis.
- 9 Tractatur de verbis. I.C. & Iustiniani dū tradunt patriam potestatem ciuium Romanorū esse.
- 10 Saluatur & explicatur gl. à multis commendata a pluribus reiecta. in.§.1. Inst. de patr. pot.
- 11 Defenditur & explicatur princi. inst. de patr. pot.
- 12 Proponitur & soluitur difficultas circa ius patrie potestatis in regnis nō subditis imperio.
- 13 Agitur plene de intellectu l.1.C. de iure liber.
- 14 Examinatur allegatio nobilissimi Antonij Augustini.
- 15 Proponitur locus Alciati, quem Duarenus reprehendit agiturque de eius veritate.
- 16 Reijcitur intellectus doctissimi Duare. ad. d. l.1.
- 17 Agitur de antiquo iure liberos occidendi.
- 18 Explicatur l.2. ff. ad l. Corn. de sicar.
- 19 De potestate patris occidendi filiam adulterā aliqua explicantur.
- 20 Circa potestatem patris vendendi liberos ob necessitate & de intellectu. l.2.C. de patrib. qui. fil. distra.
- 21 Proponitur difficultas aduersus quandam communem sententiam in materia illius. l.
- 22 Sustinetur omnis & respondetur difficultati.
- 23 D.l.2. continere effectum patrie potestatis secundum communem.

Reijciat

S E C V N D A P A R S.

- 24 Reijcitur opinio quadam Rebusi circa illam legē.
- 25 Proponitur communis circa eandem l. sed probatur contraria sententia vt illa lex. procedat in permutatione & nu. 26. vbi aliqua non vulgaria tractantur.
- 27 Contra Bald. & Salic. ampliatur illa. l. ab idē titate rationis.
- 28 Agitur de litera illius. l. verb. sanguinolentus.
- 29 Ostenditur magnus effectus, qui resultaret in materia dicta. l. retenta litera, sanguinolentos.
- 30 Agitur de alio effectū patrie potestatis.
- 31 Explicatur sensus. l. 3. C. de pat. pot.
- 32 Tractatur exactissime materia. l. milites agrum. §. de fertorem. ff. de re mil.
- 33 Ponuntur ampliaciones recepte ad illum. §.
- 34 Limitatur nouē decisio illius. §.
- 35 Ostenditur decisionem illius. §. incautē a Doctō. ampliātam, nec facile trahendam esse ad alia crimina.
- 36 Tractatur alius effectus patrie potestatis circa suitatē & expenduntur aliqua iura.
- 37 Circa posthumos tractantur aliqua non negligenda & de intellectu. §. posthumi inst. de here. quæ ab intest.
- 38 Aliqua de suis heredibus breuissime.
- 39 Contra communem probatur opinio nouiorū quæ Cuma, & Fulg. fuit vt suis heredibus non negetur vsu capiendi ius titulo pro herede.
- 40 Explicatur. verus sensus. l. 2. §. filium. ff. eod.
- 41 Agitur de intellectu. l. nihil. C. pro her.
- 42 Proponitur noua difficultas aduersus opinionem Raph. & Vigly quæ vtiliter resoluitur.
- 43 Ponuntur aliquæ ampliaciones ad. d. l. nihil. C. pro hered. secundum verum intellectum.
- 44 Tractatur declaratio Bal. in Rubrica de præsc. & probatur quod Ias. tentauit contra communem.

SECVNDVM
præliudium neces-
sarium his legibus
& alijs innumeris
quæ agunt de ac-

quisitione quæ fit patribus per liberos, est patria potestas: quæ est basis ac fundamentum huius acquisitionis, vt in. l. 1. infra eodem & lege cum oportet infra titulo proximo. & Institut. per quas person. nob. acquir. idque probat Iureconsult. in leg. patre furioso, in fine. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur.

Patria autem potestas tantum datur in liberos ex iustis nuptijs procreatos. l. 3. ff. eodē tit. De his qui sunt sui vel alie. iur. & §. 1. Institut. de patr. potestat. vt inde constet filios spurios, vel naturales tantum, vel alios non legitimè natos, non esse sub potestate patris: quod omnes Doctores vbiq̄ tradunt, & probat textus in .l. lex naturæ. ff. de stat. hominum cum multis alijs. Itaque id ius Matri non est concessum, nec expediebat, multas ob rationes quæ passim ex scribentibus colliguntur: nec est nouum in iure, in plurimis articulis, deterioris esse conditionis fœmineum sexum. l. in multis. ff. de statu. hominū vbi Albe. ample ornat, & Philip. Deci. in l. 2. ff. de reg. iur. prius notabiliter spectulat. in titul. de procura. in princip. & post eos Ceter. de pri

notabiliter speculat. in titul. de procura. in princ. & post eos Ceter. de primogenit. lib. 7. q. 20.

3 Dicitur autē patria potestas inuēta iure Ciuili, secundū omnes post Bar. in. l. itē in potestate. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. per tex. ibi: fuitq; moribus recepta, vt dicit text. in. d. l. patre furioso, Bart. in. l. frater à fratre, n. 12. ff. de condiēt. in deb. omnes in. d. §. 1. In titu. de patr. potesta. & No uel. in Rub. ff. de verbo. obliga. n. 15. Hispan. Segura, in. l. Imperator, nu. 10. ff. ad trebellia.

4 Filius verò in potestate dicitur in sacris paternis esse, & ita multæ leges loquuntur, vt. l. si viua matre, in fr. eod. & l. filia sup. de collatio. & a libi sæpe, vt curiosè tradit Fracis. Du aren. in commentariis solut. matrimon. capitu. de nuptijs in princip. Cur autē dicerentur sacra in hoc articulo, explicat Balduin. in Rub. In titu. de patr. potesta. & prius Alciat. in libr. 1. prætermisior. in verbo sacra: quem sequitur Syluestr. Aldobrand. in. §. 1. nu. 33. In titu. de patr. potesta. quibus non relatis, aliter videtur sentire Forcatul. in sua Necio man. Dialo. 15. num. 1. & Connan. in commentar. iuris ciuil. libro. 2. cap. 13. ad fin.

Effectus autem varios patriæ potestatis congesit glos. in princ. In titu. de pat. potesta. vbi Angei. addit, & latius Aldobrandin. & Corrafi. in. l. qui liberos, col. 2. & sequen. ff. de rit. nuptiar. Sed nos omisiss multis leui-

bus quæ illi tradunt de patria potestate, procedemus inferendo ad aliqua iura, & explicando ea quæ videbantur vttiliora, & difficiliora.

Ex his igitur iuris principijs inferitur ad text. l. 1. §. per hanc. ff. de rei vē dica. vbi Vlpian. tradit patrem non posse vendicare filiū simpliciter. & est sensus, quia ea vendicatio præsupponit dominium. l. in rem. eod. titul. & dominium est de iure gentium. l. 1. ff. de acquir. rer. domin. patria autem potestas non facit patrem dominum: nec si faceret, id esset iure gentium, sed Ciuili vt sup. vnde subdit tex. in. d. §. secundum sententiam pō po. rectè patrem agere & vendicare filium, si addat se petere ex iure Romano vel lege quiritū: & ita melius tex. ille intelligi quā ex dictis per gl. Bar. & Angel. ibi, cū traditis à glos. 1. in. §. præiudiciales, In titu. de Action. vbi tamen ex Ange. num. 6. ex Ias. nu. 34 colliges tex. illum ad alias personas trahi.

Sed illa vendicatio Matri non datur Idem in actione furti quæ patri tantum, non Matri datur. l. si filius famil. 30. cum sequen. ff. de furt. idē in interdicto de liberis exhibendis, quod pro liberis in potestate tantum datur. l. 1. ff. de liber. exhibend. Aliud autem interdictum fauore libertatis, omnibus conceditur, vt exhibeatur persona libera, iuxta l. 1. ff. de liber. homi. exhiben. Et hinc intelligitur text. in quo glos. variat. & laborat, in lege penultima. ff. de fi-

in causa filij: gl. putat ibi videri Matri concedi vendicationem, de qua in. d. l. i. §. per hanc. quod cum verū esse non posset, quia illa vendicatio datur iure patriæ potestatis, variat glo. nec resoluit in. d. l. penult. tu dic iure consultum ibi non agere de vendicatione, sed vt Mater audiatur in causa libertatis filij, maximè vbi filij ætas vel absentia eū impediret, pro libertate autē nō solū Matri sed etiā extraneis agere licet, vt in. d. l. i. ff. de lib. homi. exhibé. quod nō percepit Alb. in. d. l. i. §. per hanc. dū citās illam. l. penul. dicit ibi specialem limitationem poni ad. d. l. mater. cum verius sit ibi non agi de actione furti. sed de asserenda libertate filij. est autem aduertendum ad tex. in. d. l. i. versi. pietas. ff. de liber. exhib. vbi excusatur parens qui retinet filium, & si non habeat in eo ius patriæ potestatis, & plures libri habēt literam, pietas gemina, & glo. exponit non absurde vt in parente dicatur gemina pietas. quia altera est communis hominum inter se, altera peculiaris parentum & liberorum, & ita Alberi. ibi: idē Albe. in. prohē. digestorum. §. discipuli, nu. 23. & pro illa pietate & affectione communi inter homines, facit text. in. l. seruus ea lege, ad fin. ff. de seru. exportand. ibi, beneficio affici hominem intersit hominis: & gemina pro duplici habetur in. l. fin. C. de malefic. & Mathemat. Sed aliter legendum dixit Alciat. vt sit litera, genuina pietas, pro natura

li & peculiari parentum. ita Alcia. lib. 4. de verbo. signific. & in tracta. præsumptio. Regul. i. præsumpt. ii. Sed idem Alcia. lib. 10. parerg. capit. 20. probat literam communem cū expositione glos. retractans id quod prius scripserat. Nunc autem aliqui codices, qui dicuntur emendati iuxta pandectas Florentinas habent gemina, vt Alciat. emendabat. Vtrunque autem stare potest. & pro expositione glos. adde conducere verba tex. in. l. at si quis. §. sed interdum. ff. de religios. & sumpt. funer. ibi pietatis vbi illa vox etiā ponitur erga extraneos, vnde nimirum si in parente dicit possit gemina.

8 Ex dictis autem iuribus & recepta sententia circa patriam potestatem, infertur quod aliquando quo ad lucrum & commodum pecuniarium, filius illegitimus est melioris conditionis quam susceptus ex iustis nuptijs: hic enim sub potestate patris est. patrique acquirit: ille autē sibi, non patri. Et interdum succedit in parte bonorum, ex multis legib. C. de natural. liber. Obseruat eleganter Alcia. lib. 4. parerg. capit. 5. Sed & apud Lusitanos est lex quæ in casu quodam, filium naturalem omnino æquat legitime natis, tam ab intestato, quam contra testamentum: lib. 4. titul. 71.

9 Ex eisdem iuribus habetur, patriam potestatem proprium esse ius Ciuium Romanorum: atq; inde glos. infert, in. d. §. i. institu. de patr. potesta. Gallos &

los & alias gentes nō habere hoc ius patriæ potestatis: idque videtur colligi ex verbis Iustiniani ibi, cuius verba deducuntur ex Caio & Vlpiano, in l. 3. & 4. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Connan. autem. d. loco contendit Iustinianum non rectè transcripsisse verba illa Iurisconsulti in hoc articulo, nā ex I. C. (inquit ipse) non excluduntur aliæ nationes à iure patriæ potestatis, licet eam propriam dicat Ciuium Romanorum: & ait proprium appellari: ideo, quia non acceptum ab alijs: non autè proprium vt non sit apud alios. Sed non aduertit eundem sensum congruere re posse verbis Iustiniani, quem assignat verbis I. C. Id autem tradit Connan. & ante & post eum aliqui ex nouioribus, quia legitur apud Cæsare in Commentarijs, & apud alios priuscos, fuisse & alijs nationibus hoc ius patriæ potestatis in liberos. Syluest. in d. princ. Institut. de patr. potesta. Costalius in l. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Balduin. ad ll. Romuli. Sed negari non potest fuisse aliquid in hoc speciale Romanis, quod alijs nationibus ita commune non esset: idque mihi probat. d. l. 1. §. per hanc. ff. de rei vendica. cuius sensus aliter non constaret: dum pro signo peculiari in patria potestate ait, de iure Romani. vel. l. Quiritū & ita pbat tex. in c. ius quiritū. i. distin. facit quod ex Plinio refert Balduin. in d. princ. Institi. de pat. potesta. & Iustinianns nō negat prorsus illud ius alijs gētibus:

sed dicit non talem esse apud alios homines patriam potestatem, qualè Romani habebāt: quod elegāter cō probatur: quia viri Galli doctis. nostra tempestate scripserūt, apud eos ex antiquissima consuetudine filios nō acquirere patribus, nec inter eos impediri conuentiones & iudicia: vt fatetur Connan. lib. 2. cap. 13. in fin. Costali. & Eguinari. in d. l. 3. ff. de his qui sūt sui vel alie. iur. Tiraquel. de Retract. §. 1. gl. 9. nu. 60. & Chaf. in consuetudi. fol. 219. col. 1. num. 4.

10 Ideoque in hunc sensum saluabitur glo. d. princip. Institut. de patr. potesta. dum dicit Gallos & alios non habere hanc patriam potestatem, quā glof. plures probant & extollunt, vt Alex. in l. penult. C. qui testam. face. poss. Ias. in l. 2. nu. 19. ff. de vulga. & pup. Hispan. Segura. in l. Imperator n. 97. ff. ad Trebellia. vbi alios refert & omnes citant Bal. qui gl. illam probauit. licet Syluest. ibi, & alij alibi in distinctè glo. reprobent, vt facit Galiaul. in Rubri. ff. de verbor. obliga. nu. 187. & Lancell. Polit. in tract. pu. pupil. substitu. & Ripa. in l. 2. nu. 21. ff. de vulga. & pupil. & prius Philip. Dec. in l. qui se patris, nu. 4. C. vnde liber. & ibi Fabius nu. 34. in quo sæpe numero lapsi sunt Alex. & Ias. putantes quod apud Gallos & alias nationes, pater non posset substituere pupillariter filijs & filios familiās in distinctè posse testari. quod melius aduertunt Deci. Galiaul. Syluest. & alij ex sup. citatis, & Andr. ab Exea. de pact.

de pact. nu. 492. Corasi. in. l. si testa-
mento nume. 19. C. de impub. & ali.
quod examinare superuacaneum iu-
dicauit Zasi. in tract. pupilla, cum ta-
men in iure & in praxi necessariū ef-
set & ita contra illam glo. fuisse iudi-
catum, tradit Chass. in consuetudi.
Burgund. Rubri. 6. §. 3. fol. 213. col. 1.
nu. 21. Qua in re malè se explicat Be-
nedict. in. c. Raynucius, in ver. si abs-
que liberis, in. 2. de pupil. substi. nu.
38. deceptus ex illa glos. quam extol-
lit: & idem in. d. c. in verb. matrem,
nume. 22.

11 Possiet etiam dici (& forsan me-
lius) contra Coman. & aliquos ex
sup. citatis, quod Iustinianus in. d. §.
1. Instit. de patr. potesta. non ponit
verba quæ Gallis vel alijs nationibus
adimant aliquid quod ex verbis Iu-
reconfulti illis competere posset: im-
mò fauorabilius loquatur, quia dum
Ciuiibus Romanis patriam potesta-
tē tribuit, intelligi debet sensisse de
omnibus subditis Romano impe-
rio, vt iam ert Galli & Hispani: qđ
generaliter tradit glos. in. d. l. 3. ff. de
his qui sunt sui, maximè post consti-
tutionē Antonini, quæ id voluit, vt
in. l. in Orbe Ro. 17. ff. de stat. homi.
quam non citauit glo. d. l. 3. quia glo.
habuit literam, in vrbe, vera autem
litera est in Orbe, vt admonuit Al-
cia. libr. 2. dispunct. capitu. 21. quem
in hoc laudat Cagnol in. l. 2. nume.
128. ff. de orig. iur. refert & sequitur
Costali, in. d. l. in Orbe, & Syluestr.
Institut. de patr. potest. idē in princi.

Institu. de excusa. tutor. nu. 19. in fin.
& Fabius. d. l. qui se patris nu. 34. An-
dre. ab Exea in. d. loco. Corasi. etiā
vbi supra tacito Alciat. Ripa etiam.
in. d. l. 2. nu. 21. & Baro. in. d. l. in or-
be, & ibi Vaccensis. Idē repetit Al-
cia. lib. 4. parerg. cap. 5. idem Alciat.
in. l. potestatis. 215. ff. de verb. signifi.
comprobat Anton. Augusti. in libr.
singul. ad Modestinum, post emen-
dationes, pagi. 320.

12 Sed cum hodie non absit Roma-
num illud imperium, nec Orbis ille
Romanus. Regesque Gallia, Hispania,
Lusitania, & alij, non recogno-
scant superiorem, dubitari posset ex
sup. dictis, an in his prouincijs detur
ius patriæ potestatis: quia non sunt
Orbis Romani, nec homines earum
posiunt appellari ciues Romani. Sed
dubitandum non est, quia vsu mori-
busque in his prouincijs recepta est
patria potestas, non secus ac olim a-
pud Romanos, dicit text. in. d. l. pa-
tre furioso. & in eisdem prouincijs
ex voluntate Regum, receptæ sunt
leges nostræ: atque ius quod profite-
mur & commune appellamus, non
ob authoritatem vel potestatem, sed
propter rationem. vt tradit Hispan.
à Palac. Ruui. in princ. suæ repetit. n.
16. Mathæ. de Afflict. in prælud. con-
stituit. Neapol. in. 1. q. & in. 2. q. nu.
4. voluit Bal. in. c. fin. col. 4. num. 25.
de cōsuetu. Potest præterea dici, qđ
cum Reges approbent ius commu-
ne, quatenuseorum cōstitutionibus
non abrogatur, videatur ipsum ius
commu-

commune in Regnis freuari vt Regium, ob approbationem principū iuxta. l. i. versi. omnia enim. C. de veter. iur. enuclè. de qua approbatione apud Lusitanos est lex. in libr. 2. titul. 5. apud Hispan. l. 1. Tauri.

Ex his infertur ad intellectū tex. in. l. i. C. de de iur. libe. vbi Hono. & Theodos. aa. omnibus concedunt ea lege ius liberorum, vt amplius nō sit necessarium illud petere. glo. ibi variat quid sit ius liberorum: & primo intelligit de patria potestate: sed hoc reiecto, intelligit secundò de iure succedendi emancipatis, & hoc sequitur Bal. ibi, alij nihil scribunt. At hæc interpretatio non congruit literæ, nec pater erat destitutus iure succedendi emancipatis, vt in. l. i. cum sequent. ff. si quis à parent. fuer. manumif. & parentum successio antiqua erat. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testā. Prima expositio glos. bene congruit verbis illius legis quam explico vt sit sensus, quòd omnes subditi Romano imperio, habeāt ius patriæ potestatis: id enim non improprie potest dici ius liberorū, quod iuuatur quia id ius solebat à principibus peti, vt ex Plinio tradit Balduin. in. d. princip. de patria potestat. ne autem præcibus petatur id concedit generaliter omnibus lex illa ab Honorio & Theodos. condita. Sed facit difficultatem quod superius diximus ex Alcia. & nouioribus, ad. l. in orbe ff. de stat. homi. videbatur enim id iam concessum generaliter ex lege Antoni-

ni, qui longo tempore ante Honor. & Theodos. imperauit. Responderi tamen potest huic difficultati, quòd Antonin. non tam clarè locutus fuerat circa ius patriæ potestatis, vt patet ex. d. l. in orbe. & forsan non erat ita generaliter moribus receptum, nec tam sine dubio, vt colligi potest ex. l. i. cum suis. §§. ff. de Censib. & l. 6. eod. titu. vbi plures subditi Roman. Imperij, specialiter donantur iure Italico, & in alijs subditis fit differentia: & ex Iurecōsultor. nominibus in illo titulo colliges id fuisse post Antoninum: maximè ex. l. fina. ff. eodem. vbi refert ipsum Antoninum. Video tamen in illis legib. agi de bonis & priuilegijs circa ea, nos hîc de personis. Nec nouum est vt antiquiores constitutiones nouè promulgētur & repetantur, quod non raro facit Iustinianus, vt dicemus in. l. i. infr. eod. & l. cum oportet, infr. titu. sequen. Idq; in concilijs ecclesiasticis sæpe inuenitur: licet aliter intelligant Alciat. & Duaren. proximè referendi.

Anton. autem Augustin. vir nobilissimus & doctiss. in libro singulari ad Modestin. post diligentissimas suas emédationes, pagi. 320. circa hæc dicit Constantinum & Theodos. omnibus concessisse ius liberorum, non autem explicat quod sit illud ius. Et refert id statutum à Constantin. & Theodos. cum sit lex Honor. & Theodos. Alia autem lex Cōstatin. & Theodos. est. l. i. titu. præce-

den. C. de infirman. poen. cæliba. vbi abrogatur durities & poena quæ erat circa bona & successiõnem contra cælibes: & l. 2. eiusdem titul. corrigi tur & aboletur dura lex Papia, quæ similiter mulctabat in parte bonorum, & auferrebat ius succedendi vel capiendi relicta coniugatis, qui sobolem non procreassent: ad quam alludit Iuuenal. loquens de vxore in virum, iura parentis habes propter me scriberis hæres. legatum omne capis nec non & dulce caducum: de qua lege tractat Alciat. libr. 3. dispunct. ca. 2. & in l. ter enixa. ff. de verb. signi. Connan. libr. 8. cap. 1. ad fin. & Duaren. libr. 1. disputa. cap. 40.

15 Alcia. autem in d. l. ter enixa, videtur scribere, quòd per leges illas Theodosij, Honor. & Iustina. extincta sint priuilegia concessa habentibus liberos, & æquatos eos qui sobolem non habent, eis qui liberos procrearunt: quod meritò & rectè reprehendit Duaren. in d. capi. 40 ad fin. ostendens priuilegia concessa habentibus liberos hodie durare, post illas leges, vt Institut. de excusatio. tutor. in princip. vbi Balduin. idem tradit, & Syluest. per l. 1. C. qui nume. liber. se excus. cum alijs quæ citant. Illæ enim leges pœnas tantum abrogarunt, quæ antea erant in cælibes & non habentes prolem, non verò abrogant priuilegia habentium liberos. cum inter sit Reipub. liberis hominibus eam repleti. l. 1. ff. solut. matrim. l. cum ratio. ff. de bon. dán.

vel portion. quæ liber. damna. cõced. vbi refert Iureconf. sententiam diui Adriani dicentis: ampliari imperiũ potius hominũ adiectione quàm pecuniarum copia malim. Credi derim verò doctiss. Alcia. non sensisse id in quo reprehenditur à Duareno, esset namque crassius error: Verba Alcia. emendari debent, vt sit sensus: hodie per illas leges sublata esse pœnas eis qui prolem non susceperint, æquatosque prolem habentibus, quo ad habilitatem succedendi & capiendi relicta: non autem adempta priuilegia concessa habentibus liberos: & inde inferri posset ad verum sensum. l. 1. C. de sacrosanc. Eccles. contra vulgarem intellect. omnium ferè Doctor. tradentium, ibi concedi testandi facultatem abdicatis solennibus, fauore piæ causæ: cum tantum lex illa concesserit facultatem relinquendi Ecclesijs, quod antea non permittebatur, vt ibi melius aduertit Alciat. & non latuit Bald. vt tradit Ferret. in l. de statu. ff. de testamen. in fin.

16 Duaren. in d. capi. 40 ad fin. non discutiens interpretationem gloss. ad d. l. 1. C. de iur. liberor. (nec relata gloss.) nouè aliter intelligit: vt lex illa ibi statuatur eos qui numerum liberorum habuerint, ad priuilegia & excusationes, lege ipsa tutos fore, nec indigere præcibus: quod non sine colore probare nititur. Sed hæc interpretatio mihi non placet, tum quia non satis congruit literæ, nulla enim
ibi

ibi fit mentio de numero liberorum
 ut appareat ibi aliud agi: tum quia
 in.l.sequent. & in titul. ibi præce-
 dente, agitur de non habentibus li-
 beros, vel certum numerum libero-
 rum, cum quibus durius agebant le-
 ges antiquæ: & sic vbi adesset nume-
 rus liberorum, cessabat rigor illa-
 rum legum, & dabatur fauor seu pri-
 uilegium antè Theodosium & Ho-
 norium, multis legibus expressis,
 absque præcibus principi obla-
 tis, ut in .l. 2. ff. de excusa. tutor.
 & in .l. 2. ff. de minorib. l. ad rem-
 publ. ff. de muner. & honor. l. sem-
 per. §. demonstratur. ff. de iure. im-
 munit. Et si bene aduertas, com-
 peries magis necessarium fuisse a-
 pud veteres Romanos, & in initio
 imperij fixa certaque esse priuilegia,
 liberos procreantium: ut hominum
 numero & adiectione cresceret po-
 tentia Reipub. quod ex Tito liuio
 in multis locis depræhendi potest:
 idcirco placet magis interpretatio
 quam superius ex mente gloss. com-
 probauimus.

17 Inter effectus verò patriæ pote-
 statis erat antiquitus, ut pater pos-
 set liberos occidere: ut refert Iure-
 consul. in .l. in suis. ff. de liber. & post-
 hu. & Imperator in .l. fina. C. de pa-
 tr. potesta. & lex Romuli habebat:
 parentū in liberos omne ius esto, rel-
 legandi, vendendi, occidendi: quam
 vt. 17. in ordine commentatur Bal-
 duin. Et constat ex historijs, non se-
 mel patres vfos fuisse ea lege & pote-

state liberos occidendi, maximè ob
 disciplinā militarem, & vtilitatem
 Reipubl. ut refert Bude. in .l. 2. ff. ad
 leg. Cornel. de Sicari. qui etiam ci-
 tra causam Reipubl. ob solius pudici-
 tiæ respectum: refert Iureconsul. in .l.
 2. in. §. initium. ff. de origi. iur. Vir-
 ginium quendam occidisse filiam in
 fontem. Sed illa potestas antiquata
 est, & ideò illa iura non amplius lice-
 re, sed licuisse olim dicunt: ut decla-
 rat Bar. in .l. diuus, ante. n. 1. ibi vel ve-
 rius. ff. ad .l. Pompe. de parric. Idque
 etiam in dominis erga seruos sanc-
 tum: ne occidere neque fauere in eos
 liceat. l. 1. in. fin. cum. l. sequen. ff. de
 his qui sunt sui vel alie. iur. Ex quo
 infertur ad intellectū. d. l. 2. ff. ad leg.
 Cornel. de sicar. vbi glos. Bar. & alij
 variabant, meliusque ibi explicat
 Bude. Ultra quos omnes aduerte,
 quòd ex illa lege à contrario posset
 colligi, ut pater auditum & se defen-
 dentem filium posset eo tempore oc-
 cidere, quàm ibi videtur concedere Bu-
 de. & Ioan. Corasi. in .l. filium quem
 habentem, nu. 80. C. famil. eriscūd.
 Sed non est admitterendum id argu-
 mentum à sensu contrario, in Vlpia-
 no illius legis authore, suis enim tem-
 poribus secundum Bar. ibi, non erat
 iam illa potestas patri, occidendi li-
 beros, ut constat ex iurib. allegatis &
 d. l. diuus. ff. ad leg. Pompe. de parricid.
 notat glos. recepta in. d. l. in suis.

Nec pater poterat cognoscere de
 causis vel criminibus filiorum iuxta
 regulam. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisd.

risd. omni. iudic. probat tex. in. l. 3. C. de patr. potes. Vnde ad. d. l. 2. dici potest Vlpianum ibi non solum occidendi potestatem, sed etiam audiendi & cognoscendi patri omnino sublatam sentire: ideoque apud præsidem vel præfectum accusationem tantum permittit, sicut in. d. 3. C. de patr. potesta. Posteriores enim leges semper minuerunt patribus ius potestatis, fauendo liberis: vt tradit 20
 Emili Ferret. in. d. l. filium que habentem, n. 120. C. famil. erciscun. & latius ibi Corasi. ex nu. 79.

19 Ex illa tamē antiqua patrum potestate occidendi liberos, vestigium adhuc durat vno casu, in filia adultera, quam occidere patri permittitur: idque ratione patriæ potestatis, quæ iure communi manebat etiam in liberos coniugatos, vt probant innumera iura, quæ citat Tiraquel. in tracta. de iure marital. in prin. & nostra etabimus in. l. cum oportet. Probat l. i. §. fina. ff. de liber. exhibend. l. inter liberos. §. filius familias maritus. ff. ad leg. Iuli. de adulteri. Patri igitur tantum habenti filiam in potestate, mansit ius occidendi filiam adulteram. l. patri. 20. ff. ad leg. Iuli. de adulter. Eam autem potestatem occidendi lex appellat ibi, ius occidendi: & d. lex Romuli: quod notabis pro Ias. in. l. i. §. usufructuarius, num. 4. ff. de nou. oper. nuntia. melius etiā id probat tex. in. l. nec in ea. 22. ff. eod. Et ita datur alius effectus patriæ potestatis, vltra congestos à glos. Nam cessante

patria potestate, non posset pater occidere filiam adulteram, vt volunt illa iura: traditq; Cagnol. in Rubri. ff. de inofficio. testamē. n. 2. & Chass. in consuetu. Burg. rub. 4. §. 1. nu. 20. & de illa potestate eo casu, agit notanter Hispan. Couas Ruui. in libr. desponsal. 2. parte, cap. 7. ex. n. 2. hūc autem casum dicit specialem Bar. in l. 2. ff. ad. l. corne. de siccar.

Potestas autem vendendi liberos abrogata est, & vno tantum casu permisa ab Imperatorib. ob famem summamque patris necessitatem, vt. l. 2. C. de patrib. qui fili. distraxe. circa quam aduertat, quod licet. l. i. loquatur de parentibus, & eadē lex vtatur verbo communi, si quis: quod posset etiam comprehendere Matrem, vt. l. i. ff. de verb. signifi.

Tamē gl. recepta ibi ab oibus, intelligit illud ius soli patri non Matri competere: ita etiam glo. & communis in. d. princi. Institut. de patria potesta. vbi Syluest. id asserit receptum nu. 17. & ita Alberi. Bal. Salycet. & reliqui in. d. l. 2. vbi Bal. nu. 1. aduertit illud ius forsan emanasse ex antiqua occidendi potestate, iuncta ratione sanguinis, & incomparabili illa causa necessitatis: & cum Bal. Corasi. in l. qui liberos, num. 14. ff. de rit. nupti. Vides igitur ex glo. & Docto. illam l. de Matre non intelligi: quod etiam asseruit Brun. in suo copioso tract. de statut. excluden. fœmin. quem refert & sequitur in hoc Rebus. in tracta. de priuilegi. Scholastico. priuileg. 177. nu. 5.

num. 5. est. in. 11. volu.

21 Sed hæc opin. gl. & omnium Docto. non omnino tuta videtur, posset q; contrarium suaderi. Primo ex verbis text. ibi, & l. præcedentis, quæ etiã patri congruunt, & in dubio omnis effectus & sensus sumendus est, qui ex verbis colligi potest. l. Gallus §. 1. ff. de liber. & posthu. tex. & Aretin. in. l. cum lege. ff. de testam. ad hanc opinionem conducere posset, quòd in illis legib. non fit mentio patriæ potestatis: causa autem illa necessitatis, & ratio sanguinis, æque pro matre urgēt, cuius est eadem pietas, vel omnino esse debet: vt in. l. 4. ff. de curato. furios. eademque reuerentia: vt in. l. fin. C. de in ius vocan. & l. 4. versic. parentes. ff. eod. & vnà omnibus parentib. seruanda reuerentia: vt dicit text. in. l. parentes. §. ff. eod. titul. facit. l. in coniunctione. C. de nupti. q; si dilectionem & merita respicias, nihil est quòd liberi Matribus non debeant. c. fi. de conuers. infide. latè Gomet. in. §. fuerat. Inst. de actio. col. 1. & 2. quòd quidem multis ornari posset ex nostris legib. & ex sacra pagina, alijsq; passim scriptorib. facit. l. propter insidias. ibi, pietas & ratio naturalis. C. qui accusa. non poss.

22 Sed his non obstantib. mihi videtur tenenda opin. gl. & cõmunis ad illã. l. vt non procedat in Matre: tum quia ille effectus patriæ potestatis videtur: potestas autem patris non Matris est in iure, vt patet ex. d. l. 4. ff. de curat. furios. cū alijs: tū quia ius illud

non solū in amore & ratione sanguinis: sed etiã in cõsilio poni debuit, argu. d. l. nec in ea. ff. ad leg. iul. de adulte. Cõsiliū autem maris non solumine est. l. 2. vbi latè Dec. ff. de regu. iur. colligitur ex. l. 1. ibi virorum. ff. de legib. fœminæ autē fragiles sunt earūq; cõsiliū parum tutū, & sæpe contra propria commoda laborat. l. penul. C. de spõsal. facit. l. cum de indebito, versic. si autem. ff. de probat. ibi minor vel mulier. Ob imbecillitatē igitur, incõstantiãque fœminarū iusta videtur recepta opinio, vt potestas. d. l. 2. matribus non detur, sed patrib. tantū: qui maturius expēdēt negociū, neq; enim faciliè mouebuntur vel fallentur: vt posset contingere in matribus. & ita de cõsilio & constantiamore patris, sapius iura nostra loquuntur, vt latissimè tradit Tiraquel. in. l. si vnquã, in princ. ex. n. 7. cū multis sequētib. C. de reuocã. donat. Nō tamē cõpertū est, an maior sit amor paternus quàm maternus: & dicunt plures vehemētius Matres dilligere liberos, patres verò cõstantius, vt latè tradit Ioan. à Lignano, in libel. de Amicitia. q. quis magis dilligat, fol. 12. col. 3. & nemine citato Anto. Vacca. in. l. 3. ad fin. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.

23 Ex sup. deductis patet etiam, ex mēte gl. & omnium Doct. l. illã nō procedere in filijs emancipatis, cū nō tantū ratioe sanguinis & amoris, sed etiã potestatis, decisio illa procedat: ideo q; à gl. & Doct. cõmuniter inter esse

24 Etus patriæ potestatis cõnumeratur. Circa. d. l. aliqua ex professo colligit Hispa. à Cou. Ruui. lib. 3. resolut. c. 14. cuius scripta nõ opus est rescribere: sed addã aliqua vltra superius deducta. Nõ omittendo q; petr. Rebas. in. 1. tomo cõstitu. Gallica. in prohemio gl. 5. n. 62. scribit. l. illã nõ procedere apud Gallos, eò q; liberi eorũ exempti sint à patria potestate: secundã gl. in prin. Instit. de patr. potesta. Sed labitur vir ille, & cõtradicit alijs scriptorib. Gallis, qui gl. lacerat, eò q; illis negauerit ius patriæ potestatis. Nec talis limitatio sustineri potest, at tenta consuetudine Europe, que vbiq; recepit patriã potestatem, vt superius deduximus: & ita est de mente gl. & omniũ Doct. vt. l. illa procedat vniuersaliter in omnibus prouincijs, maximè vbi ius cõune, cõstitutioib. Regum approbatur: suadeturq; necessario, si aliquis insistat authoritati d. gl. quia respõdebitur eã magis cõmuniter reprobata, vt sup. diximus: imò dicebat Alberi. in. d. l. 2. nu. 2. q; alię nationes præter Romanos, videretur etiã sine causa necessitatis posse vendere liberos, quod mihi non placet. nec Alberi. probat, quin potius ex sup. deductis, non distinguo inter Romanos & alias nationes.

25 In materia eiusdẽ. l. 2. & in illo effectu patrię potestatis, gl. ibi recepta ab omnibus, intelligit, vt illa decisio loquẽs de veditioe, procedat magis in pignore: tradit Hispa. d. loco, & alij sup. citati: sed specificè in permu-

tatione, nõ habere locũ, dicunt ibi Bal. n. 4. & Saly cet. n. 3. sic etiam concludunt Docto. cũ glo. secundũ Hispan. l. illam nõ procedere ex aliqua alia causa simili, nec vllõ modo amplietur, etiã ex idẽtitate rationis, ita Sylues. in. d. prin. Insti. de patr. potest. Sed hæc nõ sunt tuta, nec carẽt dubio, licet cum ijs simpliciter tráscat Hispa. vbi sup. puto q; l. illã sine violentia & sine extẽsione, æque intelligendã in permutatione, vt scribit Petr. Gama. in tracta. extẽsio. n. 101. Cuius opinionẽ probo, quia in permutatione eadẽ est ratio, tã erga patrẽ quã erga filiũ: ita subuenitur patri permutando sicut vendẽdo: non est deterior cõditio filij, cõcessã permutatione. Et quod Bal. & alij arguũt, cõtra eos vrget: nã cũ ibi agatur de causa famis & necessitatis, non est restringendũ id ius patris, cũ forsan contigerit nõ occurrere emptorẽ, sed permutantẽ: vel cũ permutare vtilius fuerit: alias maligna fieret interpretatio contra parẽtes, quod lex abhorret, vt. l. si ita stipulatus. §. Chrylogonus, ibi, neq; malignè accipiendũ. ff. de verb. obligat. Sicut enim inter arma leges filire dicebat Marius apud Salustium, ita in illa tremenda necessitate nõ oportet sectari differentiã venditionis & permutationis. Hęc non cõsiderauit Gama. quem citauimus, cuius opinionẽ prius scripsit Fulg. vno verbo. in. l. 1. C. illo tit. dicens leges ibi loquentes de veditioe, ex vi verbi trahi ad quascunq; alienatiões: per text. in. l.

in. l. statu liberi. ff. de statu liber. Sed peccat argu. quia tex. ille loquitur secundū antiquitatē, quę non distinxerat nomina cōventionū: vt melius a liā circa illā. l. statu liberi aduertit Ias. in. l. iurisgentiū col. 3. ff. de pact. qđ alibi latius trado. Igitur tutius argue mus ex prædictis considerationibus: simulq; iuuabitur hæc opin. ex text. in. l. sciendū. 19. §. penult. ff. de ædili. edict. ibi emptorē accipere debemus qui præcio emit: sed & si qs permutauerit, dicendū est vtrunq; emptoris & venditoris loco haberi, de qua equiparatione latè Igne. in. l. 3. §. si cōditioni, ex nu. 20. ff. ad Syllan. & illū tex. commendabat Crem. in notab. 158. Anto. à Burg. in. c. cum causa. n. 8. de empti. & vendi. Ias. in. l. fina. n. 3. ff. de condict. ob caus.

27 Sic in eo quod Bal. & Salyce. subiiciunt cum gl. in. d. l. 2. & Doct. in alijs locis citatis ab Hispa. & Syluest. magis placet, vt si detur similis causa, puta qđ pater captus ab hostibus, sit occidendus, nisi certum prætiū dederit, possit tunc distrahere filiū, ex proximè deductis: & quia militat eadē ratio, quę magis attēdi debet, etiā in materia nō fauorabili: vt colliges ex traditis à Bal. & alijs, per tex. ibi, in. c. 1. §. porrò, quę sit prima cau. benef. amitten. cū relatis à Ias. in. l. cum quidā, ex. n. 20. ff. de lib. & posthu. & in. l. fin. ff. de in ius vocan. Addo ad hoc Panor. in. c. fin. n. 10. de rescript. Feli. in prohe. Grego. col. 2. n. 9. & quæ tradit insignis Azpilcueta Nauarrus

præceptor meus, probitatis & eruditionis rarissimū exēplū in. c. sacerdos n. 49. de pænit. Distinct. 6. vbi etiā in extensione pœne, vim rationis agnoscit. Facit tex. in. l. offa. §. fin. ff. de religios. & sumpt. fune. in fine ibi, quia intellectu aliquo prohibitus ipse videt. Vrget text. in. l. his solis, ibi, satis tacite cautū. C. de reuocā. donatiō. cum traditis ab Alex. in. l. cum mulier. ff. solut. matri. Probat mihi tex. notab. in. l. libertus. 64. ibi, cū idē phibuerit. ff. de ritu nuptiar. vbi Iureconf. à ratione extendit dispositionem penalem & exorbitatē: vt videtur notare Ias. in. l. 1. §. hoc autē n. 9. ff. ad Trebellia. Areti. in. l. 1. col. 1. n. 3. ff. de vulga. Vrget autem fortissimè pro hac sententia, cōtra cōmunem, qđ habet aliās recepta sententia, vt quāuis lex expresserit certas causas, ad exheredādū filiū, possit tamen exheredari etiā ex alia causa simili vel maiori: secundū Ange. Alex. Ias. & quāplures alios, vt tradunt nouiores in Authē. nō licet. C. de lib. preterit. qđ probāt Ripa. Hippolit. Alci. Bellō. Benedi. Chas. Couas Ruui. & ferè innumeros quos alibi refero: & elegātissime defendit doctif. & acutif. Doct. Lusitanus Costa in. §. & quid si tantū. l. Galus pag. 131. vt interim omittā qđ decisio. d. l. 2. licet cōtineat casum nō vulgarem, nec facilè extendendum, non tamen odiosum, nec penalem: nec tā contrarium naturali rationi vt Bald. ibi putabat, & in. l. illud, nu. 4. versif. nec obstat. C. de sacros. eccles.

28 Tādem circa. d. l. 2. tractat Hispa. d. loco, ex Alcia. Tiraql. & alijs, post gl. & ordinarios, in. d. l. 2. dupliceliter inueniri: Nā aliqui libri habēt, sanguinolētus, facta relatione ad patrē: quæ litera frequentior est, eamq; probat gl. ibi, nō tamē bona ratiōe: alias rationes acutius excogitarūt Albe. & alij ibi, vt latius tradit Couas Ru. cādēq; literā allegat Connā. lib. 2. c. 13. & ita habēt libri, q̄ emēdati dicūtur, ad p̄dectar. Florēt. exemplar: & tūc sit sensus, patrē distrahentē filiū etiā lege permittēte, sanguinolentū dici, q̄a ipse ibi sanguinolētus videbitur: nec enim iusta causa tollet dolorē patris, qui vtēs ea facultate legis, se ipsū forsan incusabit, quasi naturalē rationē affectionēq; trāsgressus fuerit: argu. l. isti quidē. ff. quod met. cau. in fine, ibi, Cum pro affectu parētes magis in liberis terreātur: & tex. in. §. fi. ibi, pater magis quā filius: Inst. de noxal. facit. l. iusta. ff. de manumis. vindi. Alij legūt sanguinolētos, facta ratiōe ad filios, vt per gl. Albe. & Salycet. ibi, quam literā probat Alciat. in lib. 2. de verb. signi. nouē intelligēs tex. illū loqui, de liberis sanguinolentis, pro recēs natis: quā interpretatiōne probat Tiraquel. nō relato Alciat. lib. 1. de Retra. §. 26. in gl. 1. n. 14. dicēs errare Doct. in. d. l. 2. aliter intelligentes. Vterq; nititur magno argum. ex Rub. C. de infant. expo. ibi sanguinolētos nutriēdos. Et ex. C. Theodosiano, vbi hi recēs nati, sanguinolēti dicūtur: ideō forsan, q̄a vt docet expe-

riētia, tūc homines sanguineis maculis, alijsq; à partu immūdis aspersi nascūtur. Eandē interpretatiōne, tacito Alcia. tradit Baldui. in. l. 17. Romuli. 29 Quo sensu, deuiātes à recepta interpretatiōe. Alci. Tiraq. Baldui. nō obscure volūt, q̄ ius cōcessum patri in illa. l. nō p̄cedat indistinctē in oībus liberis, sed tantū in infantibus recēs natis: gl. autē & cōmuniter Doct. cōtrariū indistinctē sentiūt: nec differētia Alcia. & Tiraq. ratiōe carebit, licet Hispa. Couas. Ru. i. d. loco, dicat eādē omnino esse ratiōne in omnibus liberis. Cōsidero enim q̄ si liberi sint iā infātilis vel maioris ætatis, possent iuuare patrē ad pellēdā famem, cū de iure in infāte cōsiderabiles sint operæ. l. cæterū. 32. ff. de rei vendica. ibi, Etiā impuberis aliqua operę esse possūt: & l. si infantis. 62. ff. de vsufr. Similiter liberis adultis, & habentibus intellectū, acerbius esset seruitutē vel seruitutis spetiem subire, cū libertatis dulcedinē prius sensisset: q̄ in recens natis cessat: Maiusq; infortunium est aliquādo fœlicē fuisse, iuxta celebrē Seuerini sententiā, & illud Ciceronis in familiaribus, vbi nō sis qui fueris nō est cur velis viuere. Sic etiā quo ad honorē & existimatiōne in liberis adultis, illa macula, quo ad se & cōsanguineos, nō ita occultari poterit. Et ita lectio & interpretatio Alci. nouē cōprobatur, (reicta alia lectiōne Rebu. variātis, in. d. loco, q̄ nihil affert,) Sed ne parētū fauorē restringamus: quia etiam codices ferē omnes habent

habēt literā sanguinolētus, magis p
bandū videtur qđ gl. & Doct. cōmu
niter volūt vt lex illa procedat in fi
lijs cuiuscunq̄ ætatis.

30 Inter effectus patrię potestatis enu
meratur decisio Impera. Alex. in. l. 3.
C. de patr. potesta. quæ lex in prima
parte planè loquitur de patre & filio.
fa. quō ad acquisitionē, nec de Matre
vel filio emācipato loqui poterat: sed
Doct. nō citāt illā. l. in prima parte, id
enim alijs multis iurib. magis ex pro
fessio statutū erat. In secunda & tertia
parte habet tex. qđ pater potest casti
gare filiū inobedientē, & eū perseue
rātē offerre Præsidi ad maiorē pænā.
Bal. ibi intelligit de filio ī potestate tā
tū, & ibi Alb. & ita illā. l. ad effectū pa
trię potestatis, citat Ange. Aret. in. §.
ius autē, n. 2. Institu. de patr. potestat.

Sed hi Doct. debuerūt aduertere,
qđ illud ius castigādi, & cōfiliū, vt du
rātē iniquitate filij, ducatur ad Præsidiē,
cōceditur etiā p̄pinquis, nō solis pa
rētibus, vt in. l. vna. C. de emē. prop̄i.
& sic patet cōtra plures Doct. tex. in.
d. l. 3. quō ad hoc nō cōtinere qđ spe
ciale patrię potestatis, qđ nō explicat
Alcia. Reg. 1. præsumpt. 3. nec Boer.
Decis. 275. n. 3. tractātes illa iura. Qui
bus est addendus text. in. l. 1. §. 1. ff. de
obse. ibi, patrē & matrē: & ibi, ad pu
blicā pietatē: de quo tex. in verbo edu
catū, agit Alcia. in. l. si. C. de in ius vo
cā. Tiraq. in. l. si vnq̄, verb. susceperit.
n. 43. sed aliter Lusit. Costa, in rep. l. si
ex cautione. C. de nō nu. pec. pag. 56.

31 Meliusq̄; dicendū est, vt ibi de filio

in potestate agatur ob aliud, non ob
ius castigādi tātū: est igitur ibi specia
le, vt patre ducēte filiū ad Præsidem,
propter irreuerentiā vel similit̄ culpā
in ipsum patrē cōmissam, debeat Prę
ses dānare filiū, vt pater ipse dictaue
rit: quod nō conceditur alijs propin
quis in. d. l. vna. Et est notādū ad limi
tationē illius, quod dicit text. in. l. nā
quod. ff. ad Trebel. & ita forsan sensit
Albe. in. d. l. vna. n. 4. quod nō exactē
videtur aduertisse Deci. in. l. vt vim,
n. 21. ff. de iusti. & iur. dum in hoc æ
quiparat patrē & matrē. Decisio au
tē. d. l. 3. cū in hoc specialis sit, nō est
extendenda ad alios casus, loquitur
enim tātum vbi pater offert Præsidi
filiū sibi inobedientē & contumacē,
tūc enim in pænā irrogāda Iudex se
quetur patris arbitriū: facit tex. in. l.
nec quicquā. §. de plano. ff. de offic.
Proconf. Quod etiā suadetur ex tex.
cælebri. in. l. respiciendū. §. furta do
mestica. ff. de pæn. ibi, publicē vendi
canda nō sunt: de quo tex. agit Alex.
cōsil. 135. n. 2. lib. 1. & latius Capol.
eum extollens, in Authen. sed nouo
iure, nu. 54. C. de seru. fugiti.
Aliter etiā debet intelligi. d. l. 3. C. de
patr. potes. secūdū Bal. ibi, qđ volūtas
patris in filio puniēdo, debeat mode
rari: nec verbū volueris, ibi positū, po
test extēdi ad pēnā excessiuā, per tex.
& Bart. in. l. si quis dicat. ff. de manu
miss. ibi, vtiq̄, non maiorem pēnam
cōstituturus: & ibi cū Bar. Plūbinus
in fine. & verē tex. hīc vrget, arguēdo
à domino ad patrē, quod in propo
sito

to licet, & nihil citans, ita dicit Bonifacii. in tracta. malefic. tit. quib. est cōcessa correctio. Ad tex. verò in. d. l. vna. C. de emēda. propinq. vide Decii. in. d. l. vt vim. n. 22. ff. de iust. & iur. post Felin. in. cap. cum contingat, de for. competen.

32 Hinc infertur ad tex. celebrē in. l. milites agrū. §. desertorē. ff. de re milita. cuius sunt verba: Desertorē qui à patre suo fuerit oblatus, in deteriore militiā Diuus Pius dari iussit, ne videatur, inqt, pater ad suppliciū filiū obtulisse. Itēq; diui Seuerus & Antonin. eū qui post quinquēniū desertionis, se obtulit, deportari iusserunt: qđ exēplum sequi nos debere, & in cæteris Menāder scripsit. Significat apertē tex. qđ cum pœna capitalis eo casu posset irrogari filio, moderatur & cōuertitur in aliā mitiorē, si pater filiū ipsum offerat iudici: idq; ex illo text. generaliter colligunt plures Doct. in varijs locis intelligētes tex. illū procedere in omni delicto: indeq; inferunt cautelā, vt quando pater viderit filiū obnoxium pœnæ mortis ex delicto, offerat eum iudici, & euitabit pœnam mortis. Bar. ibi nō scribit, Alberi. autē dicit per illū tex. ita tenere cōmūter Doct. & qđ aliquādo vidit ita seruari: tradit Cæpol. caute. i. securē intelligens, idē fore in crimine lese maiestatis, refertq; aliquos Doct. nō parui nominis: & ita ex illo. §. colligit Salice. in. l. ppter insidias. n. 3. C. qui accus. nō pos. & in hoc illum text. extollit Felin. in. c. i. col. 2. ad fin. de offic.

delega. & in. c. querēti, col. 3. n. 6. ver. tertius, eo. tit. & Hippol. in. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corn. de Sicar. & in. l. vnius §. seruus, ad fin. ff. de questio. & Mathe. de Afflict. in. c. i. §. insuper. n. 18. de prohi. feud. alie. per Federic. lib. 3. feud. fol. 151. & ita generaliter per illum tex. tradit Iacob. Boulec. in repetit. l. capitalium. §. famosos nu. 189. ff. de pœn. & ita Ludo. Carrer. in suo libro crimina. §. homicidij. n. 136. cum sequē. & ita indistinctē intelligit Feli. dicens illum tex. singu. in. c. accusasti. n. 4. de Accusat. & tā ipse quā Cæpol. & alij, referunt Pau. in. d. l. ppter insidias, quē ibi scribere non inuenio: ita etiā Alcia. Reg. i. præsumpt. 4. & August. Ariminen. ad Ange. de malefic. verbo, & ad querelam, nu. 38.

33 Idē ex illo tex. vult Angel. in. l. si adulterium cū incestu. §. liberto, in fi. ff. ad leg. Iul. de adulter. vbi ampliat idē esse è cōuerso, si filius in simili casu patrē, qui obnoxius esset grauiori pœnæ, offerat: & ita Hippol. in. d. l. 2. n. 13. ff. ad leg. Corne. de Sicar. Alcia. d. regu. i. præsumpt. 4. & Iacob. Boulen. d. loco, & Carrer. d. loco. n. 137. Idē in matre offerēte filiū tradit Salice. in. d. l. ppter insidias, quē sequitur Feli. in. d. c. i. col. 2. in fin. cum princ. sequē. de offic. delega. & Cæpol. in. d. caute. i. Ex quibus resultat Docto. intelligere tex. in. d. §. desertorē, vt nō procedat specialiter ratiōe patriæ potestatis, sed ex ratione naturali amoris & sanguinis, ideoq; idē sit in matre & filio emācipato: idq; suadetur

ex ra-

ex ratioe illius tex. ibi, ne videatur ad supplicium obtulisse. Et ex historia deprehenditur, aliquando in causis criminalibus datum patri ut arbitrio suo filios damnaret, ut tradit Connan. lib. 2. cap. 13. & Balduin. ad leges Romuli. l. 17. Dum autem Doct. communiter extendunt illum tex. ad omnia crimina, iuari potest ea ampliatio, expendendo tex. ibi, in verbo, & in ceteris. Ad principale vero conclusionem illius tex. citat etiam glo. ibi tex. in. l. qui cum uno. §. qui filium, eod. titul. & ita Capol. & Mathæ. de Afflict. & alij in. d. locis: qui tex. in desertore eandem sententiam videtur probare.

Tenendo communem illam allegationem est advertendum, quod in crimine filij commissio in personam patris aliud est, quia tunc pena irrogatur arbitrio patris, idque tantum in filio in potestate: per d. l. 3. C. de patr. potes. secundum Bal. & Alberi. ibi, & diximus super proxime: & sic est limitatio ad. d. §. desertorem.

34 Similiter communis illa allegatio videtur novè intelligenda, quando pater offerret filium quem Iudex facile capere non posset, secus ubi Iudex eum quærebatur, & non poterat evadere, tunc enim pater non diceretur eum offerre: ut eleganter colligi potest ex tex. in. l. edito. 13. vers. id autem. ff. de iure fis. ibi, id quod latet, non quod fisci est. quicquid videatur sentire Alcia. d. præsump. 4. qui vere non tangit hos terminos.

35 Sed quavis tot Doctores ita indistinctè scripserint, & mitè illam cautelam tra-

dat, non eis accedo: veriusque credo tex. illum, in verb. & in ceteris, non sentire de ceteris criminibus, sed cum dixerit in quodam desertore offerente se, ita Imperatorem iudicasse, subdit, idem in ceteris dicendum fore: id est in alijs personis, in quibus occurrerit eadem causa, non diversa, secundum doctrinam gl. l. non solum. §. quaeritur. ff. de procura. & in. l. si fugitivi. C. de ser. fugit. Est enim logè diversa ratio de illo crimine ad alia, cum desertor graviter puniatur ob culpam in omittendo, contra regulam iuris, de qua in. l. 2. C. si aduer. delict. gl. in. l. si mora. ff. solu. matri. Unde poena desertoris cum sit ex maximo rigore, facilius potuit moderari. Ex multis enim legibus illius tituli deprehenditur ibi procedi nimio rigore, ut in. l. 6. vers. qui in acie. ff. eo. sic nec foelix eventus aliquid ibi excusat. l. 3. §. in bello. ff. eo. que extollit Cremen. nota. 150. Florianus in. l. sed & loci. §. sed & si quis. ff. fin. regun. quod non est trahendum ita ad reliqua, ut scribit Feli. in. c. causam num. 8. ad finem, de iudi. probat Cagnolus in. l. 2. nume. 104. ff. de orig. iur. de quo etiam Feli. in. c. illud, de maior. & obed. Benedi. in. c. Rainutius, verbo in eodem testō. 1. nu. 71. Corras. lib. 1. miscel. cap. 24. ad finem: & legitur apud Gellium lib. 1. cap. 13. Similiter non fuit bona extensio quam Doctores indistinctè faciunt ad alia crimina, quia in desertore potuit esse culpa expuillanimitate: nec est directa ad incommodum vel offensam certæ personæ,

sonæ, ideò potuit facilius remitti & moderari: argu. l. 2. C. de in ius vocan. & quod notat gl. magna ad medium, in l. assiduis. C. qui potior. in pign. habe. ibi, lex enim suum beneficium. Nec erat iuridicum indistincte admittere, vt parens vel filius posset eludere pœnam à iure statutam, offerendo filium vel parentem: facit tex. notabilis in l. si quis fortè. 6. ibi, eludendæ pœnæ causa. ff. de pœn. & quotidie legi fraus fieret, contra publ. vtilitatem quæ versatur in maleficijs puniendis. l. congruit. ff. de offic. præf. l. ita vulneratus. ff. ad leg. Aquil. contra id quod eleganter dicit tex. in l. si à reo. §. illud quod vulgo. ff. de fidei iussio. ibi, pœnas ob maleficia solui magna ratio suadet: faciunt quæ congerit Feli. in c. Rodolphus, col. 3. de rescrip. Ias. in l. 1. in. 2. lec. ad finem. ff. solu. matri. Crotus in l. omnes populi, nu. 177. Concludo igitur contra Docto. in dict. locis, vt ex. d. §. desertorem non fiat regula generalis, nec extendatur ad alia crimina in quibus sit diuersa ratio. Indè credo quòd in vero crimine læsæ maiestatis, non seruabitur illa decisio, contra Sali. Cæpol. & alios. Vnde sequitur melius aliquo modo aduertisse Mathæ. de Afflict. d. loco, dum videtur resolvere, quòd ille tex. non trahatur ad casum in quo persona offensa, causam suam prosequatur: facilius enim dispensat lex & princeps cum solennitate publica, quàm cum præiudicio tertij: vt probat text. in l. si quando.

C. de inoffi. testa. secundum veram resolutionem.

36 Non fuit omissus alius effectus patriæ potestatis à glo. omissus, cæteris autem subtilitate superior, & apud Iureconf. frequentior, qui huic titu. & sequenti non improprie applicatur: is est circa ius & nomen sui hæredis, vnde interpretes sunitatis nomen non absurdè deduxere. Nam apud Iureconf. vt nomen sui hæredis frequentissimum est, ita sunitatis nomen non inuenitur: id tamen rectè deductum defendit Vigli. in §. sui autem Institut. de hæred. qualit. & differe. Alci. libr. 5. parerg. cap. 19. & histacitis Coras. lib. 3. Miscellan. cap. 16. Sunitatem verò definierat Ang. de Perigl. in Repe. l. in suis. ff. de libe. & post hu. cuius definitionem defendit Deci. in l. qui se patris. n. 2. C. vnde libe. vbi nouissimus Fabius aliter describit, alijs etiam verbis Alcia. vbi sup. aliter item Loriot. de Cōsang. Axio. 15. quorum dicta hoc loco examinare opus non est.

Præcipuum autem requisitum sunitatis est patria potestas, regulariter enim de iure absque patria potestate nō dicitur quis suus hæres: quam regulam ineptè nonnulli conantur euertere, cum tamen eam perspicue scribat Iureconf. in l. lege Cornelia, in fin. ff. de testam. ibi, quanuis suus hæres esse non possit, qui in potestate morientis nō fuit. Idem probat tex. in §. sui autem, & melius in §. cæteri, Institut. de hæred. qual. & differ. & in §.

in. §. sui autem, Institu. de hæredit. quæ ab intesta. defer. Ex quo infert Iustin. in. d. §. cæteri. vers. qua de causa, neminem suum hæredé esse Matræ: & inde colligitur regula. l. nulla fæmina. ff. de suis & legit. hæred. & l. illud. §. ad testamenta. ff. de bonor. poss. cont. tab. quibus iurib. constat hanc esse veram regulam, cui tamen (vt ferè omnibus alijs) non possunt deesse obiectiones, quibus satisfacit Deci. in. d. l. qui se patris, & ibi Gozadin. num. 12. & prius limitando satisfacit Alex. in. l. si. filius qui patri. 6. col. ff. de vulga. & pup. & nouissime tradit Hispan. Antonius Gom. 1. to. cap. 9. ex nu. 9. hinc puto explicanda esse verba tex. ad quæ glo. & Docto. non aduerterunt, in. l. 1. §. per hanc ff. de rei vendic. ibi, suum vel in potestate petat. Significat enim Iurecon. in filio paria esse suum dicere vel in potestate, eò quòd ex potestate patria sui hæredis nomen resultet semper in filio, non semper in nepote, secundum iuris principia. l. si quis filio, ff. de iniust. rup. l. 1. §. sciendum. ff. de suis & legit. hæred.

Aduersus hanc regul. quasi Iurif. conf. no nescit, non satis cautè argumentatur Corn. in. l. si fratris. col. 18. nu. 14. vers. sed in contrarium. C. de iur. deliber. adducens exemplum filij Episcopi vel Patricij: quibus dignitatibus liberatur à patria potestate, & tamen dicitur suus hæres: quod nihil est, cum lex iustis ex causis tunc effectum emancipationis induxerit,

ac præcedentis potestatis vel fuitatis ius conseruauerit. Alia obiectione fit à Corn. vbi sup. quo tacito idè scribit Marius Salomo. in. l. Gallus. §. si eius. num. 14. ea est de posthumo: potestque dupliciter formari, tam de posthumo nato, quàm de posthumo dum in ventre est: argumentatio autem Corn. tractat de posthumo nato mortuo patre, & sic cum patria potestas dari non possit: & tamen is posthumus in iure dicitur suus hæres, vt in. l. si quis filio. §. 1. ff. de iniust. rup. in. l. 1. §. sciendum, ibi, vel saltem concepti. ff. de suis & legit. hæred. Cui difficultati respondens Deci. in. d. l. qui se patris, præposterè eà accipit, ideoque minus aptè respondet, dicens, quòd posthumus fide & in spe dicitur suus, per. l. qui in vtero. ff. de stat. homi. quod respicit aliam considerationem, dum posthumus in vtero est, de qua statim agemus. Itaque patet ad iura à Corn. adducta, non facere spem natiuitatis posthumi, nec tunc rectè applicari d. l. qui in vtero: quod ante Deci. non satis expendit Alex. in. d. l. si filius qui patri. nu. 13. nec Soc. in. l. 1. n. 24 col. 24. in fi. ff. de vulga. Vndè melius huic obiectioni occurrendum est ex fictione seu prouidentia, de qua in l. intelligendus. 153. ff. de verb. sign. qua habetur generalius, posthumum censerì natum cum pater moreretur, & sic retrahitur tempus natiuitatis ad tempus quo pater adhuc viuebat: sic alibi dicitur quòd

ad tempus natiuitatis iura sua ei conseruantur, vt in .l. antiqui. ff. si. pars hæred. peti. de text. autem. d. l. qui in vtero, doctè & ingeniosè olim scripsit Bartolomeus Philippus Lusitanus, in tracta. fiction. 3. par. capit. 9.

37 Ex prædicta regula infertur ad veram & receptam sententiam, quæ habet. posthumum non dici suum heredem antequàm nascatur. l. fin. ff. de collatio. bono. l. fin. ff. de assign. lib. ideoque spes tantum non existentia sui hæredis tunc considerari potest, vt in .l. i. §. totiens. ff. de vent. in poss. mitten. latè Ias. in .l. si à primo, num. 18. ff. de libe. & posthu. latius Tiraq. in .l. si vnquàm, verb. suscepit liberos, num. 124. vbi multis hoc ornat: quibus addo text. in .l. posthumus in princip. ff. de inoffi. testa. secundum communem literam ibi, quibus suus potuisset fieri, si in vtero, mortis eorum tempore, non fuisset: quod probat text. ille etiam si legatur ad exemplar florentinum, cuius meminit Anto August. lib. 4. emendat. pag. 270.

Huic autem veræ & receptæ sententiæ nõ obstat tex. in .§. sui, Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. quo Ias. maximè torquetur in .d. l. si à primo, & in .l. posthumo nato, & in .l. qui se patris, vbi dixit non posse ei sine violentia responderi, cuius verba sunt: posthumi quoque qui si viuo parente nati essent, in potestate eius forent, sui hæredes sunt. Puta-

uit enim Ias. in .d. locis, text. illum loqui de posthumo dum in ventre est: ideoque responderi fidei dici suum ob spem natiuitatis: & ita semper Deci. in dict. l. posthumo nato, & in .d. l. qui se patris, & in .l. posthumo. C. de collatio, & nouissime Durar. libr. 2. disputa. capit. 38.

Sed melius est intelligere vt olim ego intelligebam, posteaque idem legi apud Curt. d. l. posthumo, à quo transcripsit Gozad. d. l. qui se patris, & refert nouissimus Huberti. d. l. posthumo, in .2. parte num. 4. vt scilicet text. ille loquatur de posthumo nato, (nam ante natiuitatem ex dictis iurib. suus hæres nõ dicitur) quod primò suadetur ex vi nominis: idem enim est dicere posthumum, ac si dicas natum posthumationem seu mortem patris. l. 3. vers. primo. ff. de iniust. rup. Aulus Gelli. libr. 2. c. 16. probat tex. in .l. nomen filiarum. 164. ff. de verb. sign. & ita habet cõis resolutio, vt post alios tradit Galiaul. in .l. Gallus in princ. nu. 28. Idem sensus colligitur magis ex serie illius tex. quia prius loquitur, quod iudicaretur: si viuo patre natus esset, & vti verbis conditionibus ibi, si viuo patre: & sic loquitur de nato, non de eo qui in ventre est. Igitur idem referri debet ad casum mortui patris. Si enim eo viuo requiritur natiuitas vt filius suus hæres dicatur, multò magis id exigere debet in secundo casu, cùm iam parens deest, & sic tex. ille semper loquitur de posthumo nato: facti autem differentia

non iuris ibi est, an viuo an mortuo patre nascatur, atque ita tex. ille magis probat commu. sententiam. Quæ interpretatio etiam iuuatur cò quòd frequentius in iure posthumus non dicitur qui in vtero est, sed natus, vt in. d. l. 3. ff. de iniust. rup. ante natiuitatem enim magis appellatur venter, vel in vtero esse dicitur, vt in. d. l. qui in vtero, & l. ventre. ff. de acquir. hæred. l. cum quidã. §. 1. ff. eod. l. ventri. ff. de tutor. & curato. da. l. 1. & per totum titul. ff. de ventr. in pos. sel. mit. Non tamen negandum est aliquando posthumum dici ante natiuitatem, pro eo scilicet qui adhuc in vtero est. l. cum pater. 30. ff. de nego. gest. l. si nemo. §. fin. ff. de testament. tute.

38 Ad nomen sui hæredis & effectum sui tatis ex patria potestate, citatur quotidie tex. in. d. l. in suis, & in. d. §. sui autem, & in. l. cum ratio. ff. de bon. damnat. vel secundum aliã literã de portio. liber. de quibus agit Coras. lib. 3. miscellan. capit. 16. cuius verba fuerunt Viglij in. d. §. sui autem & Alci. in fin. lib. 4. de verb. signi. & d. libr. 5. parerg. capit. 19. Ex quo, & alijs quæ legendo aduerti, conijcio Duaren. ad Balduin. hoc vitio transcribendi voluisse notare eundem Coras. cuius tamen diligentia & iudicium in multis laudari potest.

Ex illis autem iuribus plures sui tatis effectus colliguntur à Doctore. quos facile colliget, qui legerit scri-

pta ab ordinarijs & repet. in. d. l. in suis, & in. d. l. qui se patris, & in. d. l. si filius q. patri: & quæ repetit Corn. in. d. l. si fratris, & quæ transcribit Benedict. in. cap. Raynucius, verb. mortuo itaque, in. 2. ex nu. 50. & latissime Igne. in. l. 1. §. si pater ab hostibus. ff. ad Syllan. & post eos Loriot. de Consangu. Axiom. 15. cum sequen. & Tiraq. in. d. l. si vnquam in princip. ex num. 19. Idem de primo genit. quæst. 32. & 39. & quæ in proxim deduxit Deci. Consil. 331. Quibus addendũ est ex dict. iurib. quòd cum regulariter viuentis nemo dicitur hæres, si in aliqua dispositione fiat mentio de hæredibus viuentis, intelligendum sit de suis hæredibus, vt aduertit Alcia. in. l. hæredis. 75. num. 4. ff. de verb. signi. cui addo text. secundum communem literam, in. l. 3. in fin. princip. ff. de iniust. rupt. ibi, siue post mortem siue viuo testatore nascatur hæres: ad quæ verba nec glos. nec Doctore. aduertisse videntur.

Sed omisis cæteris effectibus sui tatis, illum examinandum suscipio, qui difficultate & utilitate maior videtur: ex illis enim iuribus inferendo dixit glo. in. l. nichil. C. pro hered. & in. l. 2. §. filium. ff. eod. quòd filij sui hæredes, non haheant ius vsucapiendi illo titulo pro hærede, & ita Bart. quem sequuntur Paul. Alex. & alij, in. d. l. in suis, vbi idẽ probat nouissimè Alcia. post Angel. de perigl. ibi, num. 117. & est receptissima opinio,

vt tradūt omnes ibi, & Iacob. de. S. Georg. in. l. pater filium, nu. 26. ff. de in offic. testam. Hispan. à Couas ruui. in. c. possessor. 2. parte. §. 5. Soc. Balb. Benedic. & alij infra referendi: circa declarationem Bald. in Rubr. ext. de prescript. Alberic. in. d. l. 2. §. filium. Fundamentum glos. & Doct. est ex d. l. in suis cum similibus, cum enim Iureconf. ibi & alibi dicat suum hæredem viuente patre dominum censeferi, & eo mortuo, magis continuare pristinū ius, quàm nouum acquirere, putant ipsi inde negari filio nomen & possessionem hæredis, & cōsequenter non concurrere ius vsu capiendi ex nouo titulo pro herede, qđ probari existimant in. d. l. nihil, & in d. §. filium.

39 Sed contra præscriptam illam opinionem, seu potius inueteratum errorem, eleganter aduertit Vigli. in. d. §. sui autem, Institut. de hered. quali. & differ. qui vtinam pergeret enucleare ius Ciuile vt cæpit, & potuisset, quem merito dum iuuenis esset magnæ spei appellarunt insignes viri Erasmus & Alcia. quo in loco Vigli. respondet illis iurib. quib. glos. & Docto. nituntur, eaque melius explicat, non autem curauit probare sententiam communi cōtrariam: & eo tacito idem scribit Forcatul. in sua Neciomantia, dialogo. 36. cuius tantum meminit Hispan. vbi sup. vult igitur Vigli. competere suis vsucapionem pro herede: idemque nouissimè probat Connan. libr. 10. capi. 5.

nemine citato, more suo. Sed ante hos omnes eandem sententiam contra glo. & communem tentauit Cuma. in. d. l. 2. §. filium, & Fulgo. in. l. 1. C. pro hæred.

Et anteaquam illis iurib. respondeamus, hanc veram sententiam probo ultra eos, ex sequentibus, primò ex. d. l. in suis, cū similib. à quib. Docto. præpostere inferunt: nam dum sui vocantur tanquam pristini domini, & per illam iuris continuationē, id planè est eos magis hæredes facere, non autem eis adimere aliquid quod extraneis hæredib. cōcedatur: sinitas enim prodesse, non nocere solet, vt fatètur Doctor. parum in hoc sibi constantes, vt colligitur ex Perigl. nu. 112. & num. 116. ex Bar. & alijs in. d. l. si filius qui patri. ff. de vulga. & ita succedit regula vulgaris. l. qđ fauore. C. de legib. facit ad hoc text. notab. l. 3. §. si emancipatus. ff. de bono. pos. cont. tabul. ibi, non enim qui filius iustus est efficietur non filius: cum rescissio quo magis admittatur non quo minus abhibeatur. & c.

Iuuatur hoc secundo, quia filijs suisque hæredibus planè conuenit vsucapio pro herede ex vi verborum, ipsi enim verè & propriè hæredes sunt, & magis heredes dicuntur quàm extranei, vt superius probaui, & colligitur ex. l. 1. §. qui sunt in potestate ff. si quis omis. caus. testa. Non est igitur cur eis negetur ius hæredib. concessum. Faciunt tertio pulchra verba tex. in. l. falsa demonstratio. 33. §. 1. ff.

de conditio. & demo. ibi, honor eius 40
 auctus est, non conditio mutata: ita
 in suis nomen & condicio hæredum
 manet, licet effectus maior sit. Pro-
 batur. 4. hæc veritas, quia suis hære-
 dibus non negantur actiones & re-
 media hæredum, vt petitio hæredita-
 tis, iudiciumq; familiæ eriscun. vt
 colligi potest ex. l. 3. ff. de petit. hære-
 dit. & l. 2. in princ. ff. famil. eriscun.
 cum traditis notabiliter per Aret. in.
 l. planè. §. duobus col. 3. ff. de legat. 1.
 Probatur & 5. idem efficaciter ex. l.
 pen. §. si pater. ff. pro suo: vbi glo. re-
 tinés suum errorem mirè variat, nul-
 la enim ratio differentia assignari po-
 test, cur ex diuisione bonorum à pa-
 tre viuo facta, filij ibi vsucapiant pro
 suo: succedendo autem patri defun-
 cto non vsucapiant pro hærede: ma-
 ximè cum diuisio illa facta à patre vi-
 uente inter liberos, & successio quo-
 dammodo æquiparentur, ex glo. &
 Doct. in. l. quoties. C. famil. eriscun.
 & ideò illa diuisio non sumit effectū
 nisi post mortem, sicut successio, secū-
 dūm glo. & Docto. & notat Salic. in
 d. l. nihil, nu. 2. in fin. Contra commu-
 nem etiam & 6. stat manifesta ratio:
 glo. enim & Doct. argumentantur à
 continuatione dominij, de qua agit
 Iureconf. & ob id negant suis vsuca-
 pionem pro hærede: sed debuerunt
 aduertere hîc agi de vsucapiendo &
 sic de realiena, in qua non potest da-
 ri continuatio illa dominij, & conse-
 quenter corrumpit illa argumentatio
 glo. & Docto.

Fortius autem & euidentius fun-
 damētum aduersus communem er-
 rorem colligitur ex. d. §. filium. d. l. 2.
 vbi hæc sententia manifestè proba-
 tur, verba tex. sunt: filium quoq; do-
 natam rem à patre, pro hærede nega-
 uit vsucapere Seruius. f. qa existima-
 bat naturalem possessionem p̄nes-
 eum fuisse viuente patre. Ex quibus
 verbis glo. & Doct. colligunt suis
 negari vsucapionem pro hærede: sed
 verius collegissent cōtrarium, vt pū-
 git Cuma. ibi, licet non sibi constet:
 firmiter autē explicat Vigli. vbi sup.
 & forsan melius nunc deducemus.
 Nam in. d. §. casus describitur in quo
 speciali ratioe suis negatur vsucapio
 pro hærede: si autē regulariter suus
 vsucapere non posset, inepta esset du-
 bitatio Iureconf. vanoq; labore tot
 verbis ostendere conaretur, in ea spe-
 cie cessare vsucapionem pro hærede:
 à quo enim remouetur genus, certū
 esset remoueri speciem, iuxta glo. in.
 l. si causa cognita. C. de trāfactio. qđ
 apertè deducitur ex eod. tex. attento
 quòd ibi specialis ratio traditur ad
 negandam tūc vsucapionem pro hæ-
 rede: Vndè per locum ab speciali, pa-
 tet Iureconf. significare regulam esse
 in contrarium, vt. f. suus pro hærede
 vsucapiat: ex qua regula ibi resulta-
 bat ratio dubitandi, qua non obstan-
 te, deciditur eo casu cessare vsucapio-
 nem pro hærede: quia filius viuo pa-
 tre, rem possidebat à patre sibi dona-
 tam, & ideò postea parente mortuo,
 non potuit filius sibi mutare causam

possidendi, ex regula. §. præceden. & l. 3. §. illud. ff. de acquir. possess. Et ut magis enucleetur mens illius tex. ad-
 O uerto Iureconf. ibi aduersus hanc rationem decidendi, sentire subtilem rationem dubitandi, videtur enim ibi non mutari causam possessionis, eò quòd prima donatio inter patrem & filium non valuit, & consequenter causa pro non causa erat habenda, iuxta vulgarem regulam. l. non putauit. §. non quæuis. ff. de bono. possess. cont. tab. & ita videbatur posse induci vsucapio pro hærede, nec mutari in filio causam possessionis cui tacite obiectioni satisfacit Iureconf. confidens, donationem illam licet inuvalidam, trāstulisse naturalem possessionem in filium, sicuti aliās interuirū & uxorem. l. 1. §. si vir uxori. ff. de acquir. possess. Atq; ita cōcluditur stare regulam illam prohibētem ne quis sibi causam possessionis mutet: ideoq; non posse ibi dari vsucapionem pro hærede, quia mutaretur causa possessionis contra iuris regulam: hæc sunt quæ vere & subtiliter colliguntur ex Iureconf. in. d. §. à, doctoribus male explicato.

Ex quo iam patet ibi non agi de possessione bonorū, quatenus prius erant penes patrem, sed de possessione rei donatæ, quæ viuo patre erat penes filium: quod contra gl. & Bar bene aduertit Ias. in. d. l. in suis, nu. 31. & sic ostenditur ibi esse tex. expressū pro hac sententia contra cōmunem,

41 Nec aliquid obstat. d. l. nihil. C.

pro here. verè enim respondet Vigli. & antè eum Fulgo. non relatus. l. illa aliud longè diuersum continere, cū dicit, nichil pro hærede vsucapi posse suis hæredibus existētib. magis obtinuit: quæ verba præposterè à gl. & Doct. accipiuntur, quasi ibi negetur suis hæredibus vsucapio pro hærede: tex. autem vult quòd vbi sui hæredes existunt non possit aliquis heres dici, nec pro hærede vsucapere: quod ijdem Cæsares rescripserāt in. l. 2. C. vnde libe. cuius ratio est, quia suus ipso iure fit dominus etiam ignorans, & consequitur dominium totius hereditatis, vnde nemo alius hæres dici potest, quod proprie congruit in successione ab intestato, vt loquitur. d. §. sui autem, versicu. idem etiam conuenit vbi suo præterito, aliquis instituitur, succedit enim ipso iure causa intestati. l. 1. ff. si tab. testam. null. extab. l. inter cætera. ff. de libe. & posthu. l. 1. ff. de iniur. rup. cū multis alijs.

Necessariò autem ex iuris principijs. d. l. nihil procedere nō potest, vbi daretur testamentum validū, in quo cū filio institueretur extraneus, tunc enim extraneo negari non potest nomen heredis, ex institutione, & consequenter vsucapio pro hærede. quod Docto. non ita explicant.

42 Hæc autem interpretatio ad. d. l. nihil, difficultatem habere posset, quam Vigli. non attigit: si fingas quod aliquis ex iusto errore posset credere se hæredem, vt in exemplis Bar. in. l. Celsus,

Celsus, col. 1. ff. de vsucap. similiter etiam in exemplo. l. fin. ff. de hæred. instit. vbi Bar. & Imol. notat de rumore, quod filius ante patrem decesserat: essetq; aliud exemplum iusti erroris ex. l. vxorem. ff. de manu. testa. Similiter ex errore facti datur bona fides, & nomen hæredis, & si suus existat qui ignorabatur, vt. l. militis codicillis. §. miles in supremis. ff. de milit. testam. Nam si ex iusto errore aliquis se hæredem credat, etiam suo existente, poterit pro hærede vsucapere: ex glo. in verb. existimauerit, & ibi Docto. in. l. 1. ff. pro hære. & glo. l. si. verb. non potest. C. eod. Ex iusto enim errore titul. putatiuus sufficit ad vsucapiendum. l. non solum §. 1. ff. de vsucapio. l. quod vulgo. ff. pro empto. l. pro legato. ff. pro lega. glos. Interdū, in princ. ff. de acquir. poss. Bar. & alij in. d. l. Celsus.

Hæc autem restrictio ad illam. l. tutius procedet in tertijs possessoribus qui causam habuissent ab instituto vel alio qui iusto errore se hæredem putaret: talis enim possessor bene se tueretur aduersus suum hæredem ex possessione cum titulo, quod cōprobat: Nam iura dicunt ius adeundi & immiscendi non perimi villo tempore, quod communis sententia intelligit vsq; ad triginta annos, gl. recepta in. d. 3. ff. de acquir. hæred. & l. licet. C. de iur. delibe. Bar. in. l. 1. nu. 4. ff. de condic. ex lege: quod tenuit Paul. in. l. si quis suus. ff. de iur. delibe. & l. fin. C. de repud. hæredi. quanuis Ias.

in. d. l. 3. & in. d. l. licet male cum citet: tradit notater Curti. in. l. vna. C. quand. non peten. par. n. 25. & ibi Deci. n. 8. Felin in. c. de quarta, nu. 22. de præscrip. Sed quamuis filius vel alius hæres habeat spacium illud. 30. annorū, si quis tamen rem possideat, vsucapiet aduersus filium, tempore ordinatio, si titulū & bonā fidem habeat: sine titulo autem cessante mala fide, vsucapiet tēpore lōgissimo, vt tradit notater Alex. d. l. vna. n. 7. C. quand. nō peten. part. Bald. de præfer. 4. par. 4. part. q. 19. Gozad. Consi. 56. nu. 4. qui citat. Bal. in. l. si. C. fini. regundo. vbi hoc nō dixit, ego addo ita in terminis scripsisse Paul. in. l. filio præterito, col. 2. ff. de iniur. rup. quē nō percipiens inaduertenter repræhēdebat Benedic. in. c. Raynutius, verb. mortuo in. 2. num. 62. & sic vides aduersus suum hæredem vsucapi posse res hæreditarias: pro quo adduco tex. notab. qui hoc manifeste probat in. l. captum. 9. C. de post limi. reuerf. ibi, suum hæredem, & ibi, si nō tantū tempus effluxit. Ex quo tex. & iuris principijs est hoc intelligendū, data habilitate terminorū, puta post legitimā aetate filij, nō antea, & cū restitutione ex iusta causa, ne vsucapio noceat filio, quādo ei nō possit culpa imputari: & ita tēperādum est, quod indistincte scribit glos. & Bal. in. d. l. vna. n. 9. & quod tradit Balb. de Præfer. 1. part. 6. par. n. 53. q. 27. dum scribunt cōtra existentia sui hæredis nullo tēpore vsucapi posse: melius dice-

rent existentiam ipsam sui hæredis v
suci non posse, quia nullo tempo-
re potest quis effici filius vel suus, si
nō erat: dominus autem rerum effici
potest, & ita contra suum hæredem
vsucapione se tueri: quod potest colli-
gi ex Paul. in. d. l. licet. C. de iur. deli-
ber. & ex Corn. ibi col. 3. vers. sed ad-
uerte, & ita conueniūt quæ Balb. ad-
ducit in. d. loco.

43 Intellige etiam dictam. l. nichil,
secundum prædictum verū sensum,
vt securius procedat, quando alius
sciret filiū extare: statim enim scit
vel scire debet se ius non habere, nec
posse aliqūe, suo præterito, hæredem
esse ex testamento: quia veriū tunc
est causa intestati. l. 1. in fin. ff. si tab.
testa. null. extab. secundum verā & re-
ceptam sententiam. Idē facilius pro-
cederet vbi prorsus testamentū non
esset factū, nemo enim succedere po-
test, stante suo, vt sup. in quibus ter-
minis non posset vsucapio procede-
re quāuis possessor errore iuris puta-
ret se habere iustū titulū: obstat enim
regula in materia, vt iuris error nō iu-
uet ad vsucapiendum. l. nunquā. ff. de
vsucapio. l. si. C. de vsucap. pro dona.

Quod vtiliter amplio vltra Doct.
vt procedat etiam lapsis triginta an-
nis, licet id tempus etiam sine titulo
ex errore iuris vel alio colore, quo ces-
set mala fides, sufficiat ad vsucapien-
dum, etiam de iure Canonico, secun-
dum Paul. in. d. l. Celsus, nu. 4. ff. de v-
sucap. vbi latē Balb. n. 15. & facit tex.
in. c. peruenit, vbi notanter Burgens.

de Empt. & vendition. notat Afflict.
Decisio. 40. nu. 12. vbi merito extol-
lit resolutionem Paul. & ita Rubeus
consil. 75. quod iuuatur ex effectu lō-
gissimi temporis, in re prohibita a-
lienari: secundū traditionem Paul. vi-
dendam in. l. fin. §. sed quia, col. 3. C.
commun. de lega. Ias. in. l. filiusfam.
§. diui, in. l. lectu. nu. 114. in fi. Dico
enim quōd in his terminis, non pro-
cedit illa resolutio Paul. quia vbi pos-
sident bona, scit extare filium defun-
cti, magis est in mala fide quam in er-
rore iuris, ea retinendo: id enim sua-
det nō solum ius ciuile, sed ratio na-
turalis omnibus nota. d. l. cum ratio.
ff. de bon. damnat. Et in his quæ na-
tura ipsa docet, nemo excusari po-
test. l. 2. & ibi Docto. C. de in ius vo-
can. Ias. in. l. si quis id quod, nu. 32. ff.
de iurisd. omni. iudic. quod maxime
iuuari potest ex traditis à Felin. in. d.
c. de quarta, nu. 26. de præscrip. & ab
ijs quæ resoluit Balb. vbi sup. Nec illa
doctrina Paul. prorsus tuta est, pos-
setq; multis controuerti: variat enim
Docto. vt latē tradit Hispan. à Leiu-
in. d. c. possessor. 2. part. §. 7. n. 5. char.
52. vers. secunda cōclusio. Et hæc no-
stra ampliatio iuuatur satis ex notabi-
li decisione Afflict. 374. vbi loquitur
de possidente longissimo tempore
ex testamento irrito. Posset etiā exē-
plum & ampliatio assignari ad. d. l.
nichil in spurio, qui nullo tempore v-
sucapere posset, in relictis à patre,
quatenus ius resistit etiam si ex erro-
re facti putaret se legitimum: vt tra-
dit